

Strategia Rozwoju

Powiatu Kieleckiego do roku 2030

Kielce, Maj 2022

Spis treści

I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH POWIATU KIELECKIEGO	3
I.1. Analiza problemów Powiatu	3
I.2. Czynniki rozwojowe Powiatu	5
I.3. Trendy rozwojowe	8
I.4. Wyzwania rozwojowe powiatu kieleckiego	13
I.5. Potencjały Powiatu	14
II. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KIELECKIEGO	15
II.1. Wprowadzenie	15
II.2. Wizja i misja Powiatu	18
II.3. Drzewo celów i kierunków działań powiatu kieleckiego	19
II.3.1. Drzewa celów i kierunków działań w obszarze rozwoju społecznego.....	20
II.3.2. Drzewo celów i kierunków działań w obszarze gospodarka.....	27
II.3.3. Drzewo celów i kierunków działań w obszarze infrastruktura, środowisko i przestrzeni	30
II.4. Kluczowe projekty Strategii	33
II.5. Ocena zgodności strategii z dokumentami zewnętrznymi	37
III. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU POWIATU	45
III.1. Zarządzanie wdrożeniem Strategii.....	45
III.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii.....	47
III.3. Ewaluacja Strategii	50
III.4. Wskaźniki realizacji celów Strategii	50
III.5. Ramy finansowe i źródła finansowania.	51
SPIS TABEL	52
SPIS RYSUNKÓW	52

I. PODSUMOWANIE DIAGNOZY UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH POWIATU KIELECKIEGO

Podsumowanie diagnozy zawiera istotne informacje do opracowanej części programowej Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030. Podsumowanie obejmuje takie elementy jak:

- Analiza problemów Powiatu.
- Czynniki rozwojowe Powiatu (analiza SWOT).
- Trendy rozwojowe.
- Wyzwania rozwojowe powiatu kieleckiego.
- Potencjały Powiatu.

Wyniki podsumowania oraz wyniki przeprowadzonych warsztatów z głównymi interesariuszami Strategii stanowiły ważną podstawę do opracowania koncepcji Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego.

I.1. Analiza problemów Powiatu

Na podstawie przeprowadzonych warsztatów diagnostycznych, analizy desk research oraz badań społecznych zostały zidentyfikowane główne problemy Powiatu.

Na potrzeby pracy nad strategią przyjęta została następująca definicja problemu: *nieakceptowana sytuacja odnosząca się do podmiotu strategii, uniemożliwiająca utrzymanie pożądanego stanu lub osiągnięcie zamierzonych celów/rezultatów, a także nieakceptowany skutek oddziaływania wewnętrznych lub zewnętrznych czynników rozwojowych.*

Problemy zostały określone w trzech obszarach: rozwoju społecznego, infrastruktury, środowiska i przestrzeni (łącznie zwanym infrastrukturalnym) oraz gospodarki.

Obszar analizy: rozwój społeczny

- Duże wewnętrzne zróżnicowanie zjawisk demograficznych w przestrzeni Powiatu, w tym zjawisko depopulacji w wybranych gminach, zmiana struktury wiekowej ludności oraz niekorzystne saldo migracji.
- Niska dostępność do kadr opieki zdrowotnej.
- Zróżnicowany poziom dostępności do opieki przedszkolnej, z przestrzeniami o niskich wskaźnikach opieki.
- Niewystarczające możliwości osobowe oraz finansowe części NGO do pozyskiwania, prowadzenia i rozliczenia projektów społecznych na różnych poziomach.
- Spadająca aktywność obywateli w działalności społecznej.
- Ograniczone możliwości korzystania z nowoczesnych rozwiązań cyfrowych szczególnie u osób 45+ (problem rośnie wraz z wiekiem).
- Niski poziom aktywizacji osób w wieku produkcyjnym niemobilnym w realizacji kształcenia ustawicznego.
- Długie kolejki do lekarzy specjalistów.
- Niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów.
- Długi czas oczekiwania na publiczne usługi rehabilitacyjne.
- Starzejąca się infrastruktura lokalowa i niewystarczające wyposażenie sprzętowe w placówkach ochrony zdrowia oraz w placówkach edukacyjnych.

- Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej.
- Niewystarczający poziom akceptacji społecznej osób z niepełnosprawnościami.
- Ograniczona dostępność miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczona dostępność do usług opiekuńczo-wychowawczych.
- Niski poziom bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Obszar analizy: infrastruktura, środowisko i przestrzeń

- Niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej.
- Niski udział powierzchni Powiatu objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.
- Konieczność remontów już wybudowanych (istniejących) chodników przy drogach powiatowych.
- Postępująca degradacja sieci dróg powiatowych.
- Występowanie „białych plam” w zakresie transportu zbiorowego na terenie Powiatu.
- Bardzo niski poziom spójności rozkładów jazdy przewoźników transportu zbiorowego na terenie Powiatu.
- Duże rozdrobnienie gruntów rolnych.
- Wysoki poziom niskiej emisji.
- Wysokie koszty odbioru odpadów przemysłowych.
- Zaśmiecanie przestrzeni publicznej.

Obszar analizy: gospodarka

- Słabość i niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki, której istotną rolę odgrywa rolnictwo. Niski poziom wzrostu zatrudnienia na tle województwa, niższy poziom wynagrodzeń.
- Wysokie bezrobocie wśród osób młodych.
- Niski poziom mobilności i elastyczności części osób bezrobotnych.
- Ograniczone możliwości wsparcia organizacyjnego i prawnego osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą.
- Znaczne zróżnicowanie rozwoju ekonomicznego przestrzeni Powiatu, widoczne w dochodach własnych gmin.
- Niska zdolność budżetu Powiatu do finansowania działań rozwojowych w oparciu o środki własne, wynikające m. in. z niższego poziomu dochodów mieszkańców (udział w PIT), znacznych potrzeb rozwojowych (duża przestrzeń Powiatu).
- Nieadekwatność cykli kształcenia do zmieniających się potrzeb lokalnego rynku pracy.
- Niewykorzystany turystycznie potencjał przyrodniczy powiatu kieleckiego.
- Niewystarczający poziom zintegrowania ścieżek rowerowych.

I.2. Czynniki rozwojowe Powiatu

Na podstawie przeprowadzonych analiz zidentyfikowane czynniki sprzyjające (mocne strony Powiatu i szanse w otoczeniu Powiatu) oraz niesprzyjające (słabości Powiatu i zagrożenia w otoczeniu Powiatu) w sferze społecznej, infrastrukturalno-przestrzenno-środowiskowej i gospodarczej Powiatu. Identyfikacja dokonana została odrębnie dla czynników rozwojowych wewnętrznych (mocne strony i słabości), odnoszących się do Powiatu, (na które Powiat w dużym stopniu może wpływać) oraz czynników rozwojowych zewnętrznych (szanse i zagrożenia) odnoszących się do otoczenia Powiatu, (na które Powiat nie może wpływać lub może wpływać tylko w bardzo ograniczonym stopniu).

Poniższa analiza SWOT obejmuje:

- Mocne strony Powiatu, tj. uwarunkowania wewnętrzne (endogeniczne), czyli elementy rzeczywistości mających pozytywny charakter z punktu widzenia jego przyszłego rozwoju.
- Słabych stron Powiatu tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze.
- Szans, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) sprzyjających rozwojowi. Jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem Powiatu lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.
- Zagrożeń, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) niesprzyjających rozwojowi. Jako zagrożenia uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem Powiatu lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jego obszarze.

Tabela 1. Analiza SWOT

Mocne strony
Rozwój społeczny <ul style="list-style-type: none">– Rosnąca liczba mieszkańców Powiatu, co związane jest z oddziaływaniem miasta Kielce.– Rosnąca aktywność organizacji pozarządowych, wspierana przez działalność samorządu lokalnego.– Rozwinięte zaplecze instytucjonalne kultury, realizujące szereg aktywność i działań na rzecz mieszkańców oraz rosnące zainteresowanie udziałem w kulturze wśród mieszkańców.– Rozwijająca się współpraca szkół zawodowych i pracodawców – realizacja wspólnych projektów.– Rozwinięte zaplecze instytucjonalne sportu i rekreacji oraz rosnące zainteresowanie mieszkańców ofertą obiektów sportowych.– Zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym występowanie miejsc kultu religijnego o istotnym znaczeniu w skali kraju.– Wysoki i rosnący potencjał powiatowych instytucji oświatowych, które zrealizowały szereg działań modernizacyjnych w zakresie infrastruktury, podnoszenia jakości usług, rozwoju zasobów kadrowych, wymagające jednak dalszego wsparcia.– Wysoka jakość kształcenia zawodowego, szczególnie za poziomie technikum.– Rozwinięty, zintegrowany potencjał instytucjonalny systemu pomocy społecznej.– Wzrost zainteresowania młodych osób kształceniem zawodowym, widoczny w liczbie osób uczących się w technikach.

Infrastruktura, środowisko i przestrzeń

- Wysoki odsetek powierzchni Powiatu objęty ochroną przyrody, wysoka lesistość, kształtujące jakość funkcji osadniczej, wpływający na wysoką bioróżnorodność obszaru.
- Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej i rekreacyjnej, w tym występowanie atrakcji turystycznych mających kluczowe znaczenie dla regionu.
- Opracowane i wdrażane programy i działania w zakresie ochrony środowiska.
- Zorganizowany system gospodarki odpadami.
- Poprawiający się stan i dostępność zasobów mieszkaniowych, co związane jest również z napływem nowych inwestycji i mieszkańców.
- Systematyczna poprawa stanu i standardu dróg oraz rozwój dróg i ścieżek rowerowych w przestrzeni Powiatu.
- Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021-2024.

Gospodarka

- Rosnąca atrakcyjność inwestycyjna powiatu kieleckiego, w tym dostępne tereny inwestycyjne w korzystnej lokalizacji drogowej.
- Istniejący stan i uwarunkowania rozwoju funkcji turystycznej, w tym walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe.
- Korzystne uwarunkowania lokalizacyjne i komunikacyjne w przestrzeni regionu.
- Rozwinięty potencjał instytucjonalny zarządzania Powiatem, w tym doświadczenie w zakresie realizacji projektów finansowych ze środków zewnętrznych.
- Istniejące partnerstwa ponadlokalne, umożliwiające współpracę i realizację działań rozwojowych m. in. ze środków unijnych.

Słabe strony

Rozwój społeczny

- Duże wewnętrzne zróżnicowanie zjawisk demograficznych w przestrzeni Powiatu, w tym zjawisko depopulacji w wybranych gminach, zmiana struktury wiekowej ludności oraz niekorzystne saldo migracji.
- Niska dostępność do kadr opieki zdrowotnej.
- Zróżnicowany poziom dostępności do opieki przedszkolnej, z przestrzeniami o niskich wskaźnikach opieki.
- Występujące problemy społeczne o znacznej na tle kraju i województwa skali, pomimo spadku liczby osób i rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej. Znaczne zróżnicowanie skali i natężenia problemów społecznych w przestrzeni Powiatu.
- Spadająca aktywność klubów sportowych, widoczna w malejącej liczbie osób ćwiczących i kadr trenerskich w relacji do liczby ludności.
- Istniejące deficyty w zakresie dostępności obiektów publicznych dla osób defaworyzowanych, w tym dot. infrastruktury oraz przygotowania organizacyjno-kadrowego.
- Brak specjalistów w zakresie ochrony zdrowia.
- Niewystarczające środki finansowe na ochronę zdrowia.
- Spadek liczby uczniów szkół średnich ogólnokształcących, którzy chętniej wybierają szkoły w Kielcach.

Infrastruktura, środowisko i przestrzeń

- Niski stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej.
- Niski udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów.
- Umiarkowany potencjał dla rozwoju rolnictwa, związany z występowaniem słabych, nieurodzajnych gleb.
- Niedostateczna ilość środków finansowych na utrzymanie dróg powiatowych i infrastruktury drogowej.

Gospodarka

- Słabość i niski poziom konkurencyjności lokalnej gospodarki, której istotną rolę odgrywa rolnictwo. Niski poziom wzrostu zatrudnienia na tle województwa, niższy poziom wynagrodzeń.
- Znaczne zróżnicowanie rozwoju ekonomicznego przestrzeni Powiatu, widoczne w dochodach własnych gmin.
- Niska zdolność budżetu Powiatu do finansowania działań rozwojowych w oparciu o środki własne, wynikające m. in. z niższego poziomu dochodów mieszkańców (udział w PIT), znacznych potrzeb rozwojowych (duża przestrzeń Powiatu).
- Niski poziom intensywności ruchu turystycznego (niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny Powiatu).

Szanse

Rozwój społeczny

- Modernizacja systemu opieki zdrowotnej i zwiększenie nakładów na opiekę zdrowotną w budżecie kraju, co przyczyni się do poprawy dostępności i jakości usług medycznych.
- Napływ migrantów do Polski, w tym obywateli państw trzecich, który wspierać będzie konkurencyjność rynku pracy.
- Rozwój alternatywnych form kształcenia, w tym kształcenia domowego, które są w stanie odciążać stacjonarną edukację.
- Dostępność zewnętrznych środków finansowych na szkolenia i podnoszenie kwalifikacji, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Infrastruktura, środowisko i przestrzeń

- Wsparcie z zakresu działań ekologicznych i środowiskowych, w szczególności dla rolnictwa, w ramach Europejskiego Zielonego Ładu.
- Rozwój rozwiązań związanych z cyfryzacją w instytucjach publicznych.
- Wsparcie i rozwój odnawialnych źródeł energii oraz dla działań na rzecz jakości powietrza atmosferycznego, których skutkiem będzie poprawa jakości powietrza na terenie Powiatu.
- Transformacja energetyczna kraju, której przejawem na terenie powiatu kieleckiego będą m. in. inwestycje w odnawialne źródła energii.
- Promocja i rozwój ekologicznych form transportu, w tym transportu zbiorowego.

Gospodarka

- Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, które wpłynąć będzie na obniżenie ilości wytwarzanych odpadów.
- Zachodzące, pozytywne zmiany w wymiarze gospodarczym w kraju, województwie i na terenie Powiatu, związane ze wzrostem liczby podmiotów gospodarczych, wzrostem

wynagrodzeń – wspierane przez dalsze procesy modernizacji infrastruktury drogowej, np. rozwój drogi ekspresowej S74.

- Realizacja skoordynowanych działań rozwojowych w wymiarach funkcjonalnych, umożliwiającą lepsze wykorzystanie atutów przestrzennych, gospodarczych, np. w wymiarze turystycznym.
- Wzmocnienie pozycji rozwojowej Kielc, w szczególności w zakresie rozwoju innowacyjnej gospodarki, dającej szansę na dobrą pracę oraz na zatrzymanie w regionie młodych osób.
- Dostęp do środków zewnętrznych na dalszy rozwój i modernizację regionu, w tym m.in. w ramach funduszy europejskich na lata 2021-2027.
- Dalszy rozwój i wzrost innowacyjności i wsparcie dla przedsiębiorców w tym zakresie, pozwalające zachować i wzmocnić konkurencyjność gospodarki kraju.
- Wzrost popytu na usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki, który sprzyjać będzie konkurencyjności gospodarki na terenie powiatu kieleckiego.

Zagrożenia

Rozwój społeczny

- Zjawiska ograniczające aktywność ekonomiczną mieszkańców, związane m.in. ze starzeniem się społeczeństwa, potrzebą pogodzenia opieki nad osobami zależnymi, przy jednoczesnym kurczeniu się liczby ludności w wieku produkcyjnym, odpływem migracyjnym młodych.
- Duże oczekiwania odnośnie wzrostu wynagrodzeń, które kształtować będą decyzje dot. zatrudnienia, aktywności zawodowej, w szczególności osób młodych.
- Dalszy rozwój sytuacji pandemicznej, która będzie wpływać na sposób prowadzenia zajęć w szkołach (edukacja zdalna).

Infrastruktura, środowisko i przestrzeń

- Niekorzystny bilans wody, pogłębiany przez zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz niekorzystne prognozy klimatyczne i hydrologiczne dla kraju.
- Wzrost zapotrzebowania na lokalne zasoby środowiska, w tym zasoby mineralne i wodę, co związane jest z intensywnym rozwojem inwestycyjnym kraju.
- Ograniczona możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych na ochronę zabytków.

Gospodarka

- Inflacja, która wpływać będzie na spadek wartości dochodów, w szczególności bardziej odczuwalna w przypadku regionów i grup społecznych o niższych wynagrodzeniach.
- Negatywne skutki społeczno-gospodarcze COVID-19.

Źródło: opracowanie własne

I.3. Trendy rozwojowe

Prezentowane trendy rozwojowe sporządzone zostały w oparciu o materiał diagnostyczny i analizę zmian wybranych danych statystycznych, wskaźników oraz zjawisk mikro i makro ekonomicznych w perspektywie 2030 roku i dalszych lat. Zwrócono uwagę przede wszystkim na zjawiska, które mają istotny wpływ na kształtowanie polityki rozwoju w przestrzeni powiatu kieleckiego.

Tabela 2. Trendy rozwojowe istotne dla kształtowania polityki rozwoju powiatu kieleckiego

Obszar: Infrastrukturalno-przestrzenno-środowiskowy
<p>Zjawisko: I. Presja na środowisko przyrodnicze</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost presji na środowisko. Związane jest to z dalszym rozwojem, w szczególności presją urbanizacyjną. Jest to szczególnie widoczne w przestrzeniach podmiejskich Kielc. – Przewiduje się dalszy rozwój mieszkalnictwa, m. in. ze względu na ciągle niski poziom nasycenia mieszkaniami, dalsze bogacenie się mieszkańców oraz wysoki poziom inflacji. – Nie bez znaczenia dla rozwoju funkcji osadniczej na terenie powiatu kieleckiego będzie atrakcyjność przyrodniczo-krajobrazowa, dostępność komunikacyjna (powiązanie z Kielcami, np. wskutek rozwoju dróg, np. drogi ekspresowej S74)), jakość i dostępność do usług publicznych (żłobki, przedszkola, szkoły), jakość infrastruktury technicznej (kanalizacja).
<p>Zjawisko: II. Rola i funkcja rolnictwa</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zmiana – wzrost znaczenia w kreowaniu procesów ekologicznych, spadek znaczenia w kreowaniu rozwoju ekonomicznego w przypadku mniejszych gospodarstw. – Rolnictwo powiatu kieleckiego charakteryzuje się znacznym rozdrobnieniem. – Oczekuje się dalszych zmian w zakresie roli i funkcji rolnictwa. Poprzednie lata ugruntowały poziom rozwoju rolnictwa, m. in. poprzez znaczne inwestycje w sprzęt techniczny, powiększanie areалу przeciętnego gospodarstwa rolnego. Europejski Zielony Ład zakłada wzmocnienie roli rolnictwa w kreowaniu polityki ekologicznej, w tym przeciwdziałaniu utracie różnorodności biologicznej. – Rolnictwo powiatu kieleckiego musi zmierzyć się ze zmianami klimatu a w szczególności deficytem wody. – Zakłada się dalszy postępujący proces zanikania funkcji rolniczej, m. in. tzw. małych gospodarstw, co związane jest m. in. z rozwojem funkcji mieszkaniowej obszarów wiejskich.
<p>Zjawisko: III. Kryzys klimatyczny, zmiany klimatyczne – deficyt wody</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost zagrożeń wywołanych zmianami klimatu. – Kryzys klimatyczny dotyczy zjawiska globalnego, którego skutki odczuwane są na całym Świecie. W powiecie kieleckim skutki zmian klimatu związane są m. in. z pogłębiającym się deficytem wody. – Oznacza to konieczność realizacji działań, które pozwolą przygotować i zaadaptować się do zmian klimatu, m. in. poprzez oszczędzanie wody, jej retencję, zmianę sposobu jej używania, np. obieg zamknięty. – Powiat kielecki powinien wnieść swój wkład w osiągnięcie neutralności klimatycznej, co związane jest ze zobowiązaniami międzynarodowymi. Unia Europejska oraz Polska realizować i wspierać będą działania na rzecz środowiska i klimatu. Przyczyni się to do poprawy jakości środowiska, m. in. jakości powietrza, wód powierzchniowych, sposobu prowadzenia gospodarki odpadami. – Nastąpi wzrost świadomości społecznej nt. wyzwań i problemów środowiskowych.
<p>Zjawisko: IV. Transformacja energetyczna</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Odchodzenie od energetyki opartej na węglu, co związane jest z wdrażaniem Polityki Energetycznej Polski do 2040 roku. – Transformacja węglowa dotyczyć będzie praktycznie całego kraju.

<ul style="list-style-type: none"> – Dla powiatu kieleckiego oznacza to lokalną transformację, tj. odchodzenie od węgla w przypadku lokalnych źródeł ogrzewania, rozwój odnawialnych źródeł energii, rozwój systemu produkcji energii opartej na rozwiązaniach rozproszonych (tzw. prosumenckich¹).
<p>Zjawisko: V. Zużycie zasobów naturalnych Powiatu – w tym zasobów mineralnych</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zwiększone zużycie zasobów naturalnych na terenie Powiatu. – Oczekuje się dalszego wzrostu gospodarczego, inwestycji i wzrostu poziomu konsumpcji. Wpłyne to na poziom zużycia zasobów naturalnych, m. in. takich jak woda, piaski i żwiry. Związane to będzie z dalszymi inwestycjami gospodarczymi i mieszkalnymi, rozwojem infrastruktury komunikacyjnej.
<p>Zjawisko: VI. Dostępność komunikacyjna</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Poprawa dostępności komunikacyjnej kraju i regionu, w tym rozwój kolei dużych prędkości, dalszy rozwój dróg szybkiego ruchu, np. budowa drogie ekspresowej S74 biegnącej przez teren powiatu kieleckiego. – Poprawa dostępności komunikacyjnej kraju wpłynie bezpośrednio na mobilność mieszkańców kraju. Szybsze i sprawniejsze przemieszczanie w kraju sprzyjać będzie integracji przestrzennej, ale również wpłynie na mobilność na rynku pracy. – Zwiększać się będzie potencjał konkurencji przestrzeni Polski dla działalności gospodarczych, co sprzyjać będzie wzrostowi produkcji przemysłowej (krótsze łańcuchy dostaw) oraz inwestycjom. Dotyczy to m. in. przestrzeni Polski Wschodniej, Północno-Wschodniej, Północnej i Centralnej, w tym również województwa świętokrzyskiego i powiatu kieleckiego.
<p>Obszar: Rozwoju społecznego</p>
<p>Zjawisko: VII. Starzenie się społeczeństwa</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dynamiczne zmiany w strukturze ludności wg ekonomicznych grup wieku, wzrost liczby osób w wieku senioralnym, w tym 70 i 80 plus. – Zmiany ilościowe ludności w wieku poprodukcyjnym wynikają ze struktury wiekowej ludności kraju i powiatu (m. in. tzw. powojenny wyż demograficzny). – Nastąpi dalszy ilościowy wzrost liczby ludności w wieku senioralnym, co wpłynie na sposób funkcjonowania społeczeństwa, rynku pracy, pomocy społecznej, opieki zdrowotnej, szeregu usług publicznych w wymiarach ponadlokalnych.
<p>Zjawisko: VIII. Problemy społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost potrzeb socjalnych społeczeństwa, związanych ze wzrostem liczby osób w wieku senioralnym. – Zmiany demograficzne spowodują wzrost ilościowy problemów społecznych, wśród których będą samotność, ubóstwo, choroba, niepełnosprawność. Te problemy pogłębiane będą przez odpływ młodych osób. – Powyższe problemy wymuszą zorganizowanie nowego modelu systemu pomocy społecznej, w tym w wymiarach organizacyjnym, finansowym, przy większym włączeniu społecznym.

¹ Termin pochodzi od wyrazów „producent” oraz „konsument”. W kontekście ochrony środowiska pod pojęciem tym rozumiany jest wytwórca energii elektrycznej powstałej za pomocą należącej do niego instalacji odnawialnych źródeł energii, najczęściej mikroinstalacji fotowoltaicznej.

<ul style="list-style-type: none"> – Problemy społeczne, w tym dotyczące osoby starsze, będą barierą dla aktywności zawodowej osób, które opiekują się osobami zależnymi. Pogłębi do spadek dochodów i zjawisko ubóstwa.
<p>Zjawisko: IX. Migracje młodych, zwiększenie mobilności osób</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie mobilności na rynku pracy. – Dynamiczny rozwój gospodarczy, w tym szybki rozwój dużych aglomeracji, jak też dostępność zagranicznych rynków pracy, rozwój sieci komunikacyjnej, sprzyjać będą mobilności osób na rynku pracy. Pogłębi to presję tzw. drenażu zasobów ludzkich powiatu kieleckiego.
<p>Zjawisko: X. Migracja obywateli państw trzecich do Polski</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost liczby osób, które przybyły do Polski w celach zarobkowych lub innych, związanych np. z ochroną prawną. – Polska stała się atrakcyjnym miejscem docelowym migracji dla obywateli państw trzecich, w tym z Europy Wschodniej, w szczególności Ukrainy. Obserwuje się napływ migrantów z Białorusi, co związane jest z niestabilną sytuacją polityczną tego kraju. – W związku z dalszym rozwojem gospodarczym kraju przewiduje się dalszy napływ migrantów, w tym również spoza Europy. – Napływ migrantów do Polski wiąże się z kwestią ich integracji społecznej, kulturalnej, ekonomicznej.
<p>Zjawisko: XI. Rozwój mieszkalnictwa</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dalszy dynamiczny rozwój mieszkalnictwa, w szczególności tzw. stref podmiejskich. – Polska i przestrzeń powiatu kieleckiego wciąż charakteryzuje się niskim nasyceniem mieszkaniami w stosunku do liczby ludności. W perspektywie 2030 roku należy oczekiwać dalszych inwestycji mieszkaniowych, w tym rozwoju stref podmiejskich. Wpływać to będzie na poprawę zasobów mieszkaniowych, ale też stwarzać wyzwania dla samorządów, związane z rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej.
<p>Zjawisko: XII. Zwiększenie nakładów na opiekę zdrowotną</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – W perspektywie 2030 roku nastąpi znaczny wzrost wydatków budżetu państwa na opiekę zdrowotną. – Wg zapowiedzi i prezentacji polityki Nowego Ładu w 2026 roku planuje się osiągnąć 6 % PKB., zaś w 2027 osiągnąć 7 % PKB.
<p>Obszar: Gospodarczy</p>
<p>Zjawisko: XIII. Rozwój przemysłu 4.0 i gospodarki o obiegu zamkniętym</p> <p>Opis trendu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dynamiczne przeobrażenia w wymiarze gospodarczym, związane m. in. z rozwojem cyfryzacji, większej elastyczności w produkcji, rozwojem gospodarki o obiegu zamkniętym, rozwojem sztucznej inteligencji. – Rozwój przemysłu 4.0 to niewątpliwie szansa na podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. Istnieją przy tym zagrożenia dla wymiaru socjalnego pracy, np. spadek zatrudnienia poprzez zastępowanie ludzi maszynami. – Gospodarkę w przestrzeni Powiatu czeka przeobrażenie wynikające z wdrażania modelu gospodarki o obiegu zamkniętym.

- Na obszarze Powiatu oraz sąsiednich Kielc istnieje potencjał dla rozwój funkcji przemysłowych, w tym dostępne tereny inwestycyjne, aktywne instytucje otoczenia biznesu oraz uczelnie wyższe.

Zjawisko: XIV. Deficyty kadr na rynku pracy, w tym zarówno dla działalności gospodarczych, jak też usług publicznych, w tym służby zdrowia

Opis trendu:

- Pogłębianie się deficytów kadr na rynku pracy.
- Zmiany demograficzne obserwowane w kraju i na terenie powiatu kieleckiego wpłyną będą na kurczenie się zasobów kadr na rynku pracy. Związane jest to m. in. z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej roczników z wyżów demograficznych i wchodzeniem roczników z niżów demograficznych.
- Wzrost liczby osób w wieku senioralnym wpłyną będzie na wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, które podejmą się opieki. Brak rozwiązań instytucjonalnych w zakresie opieki nad osobami zależnymi pogłębiać będzie odpływ osób z rynku pracy.
- Deficyty kadr na rynku pracy dotyczyć będą nie tylko gospodarki, ale też szeregu usług publicznych, np. opieki zdrowotnej.

Zjawisko: XV. Inflacja

Opis trendu:

- Utrzymywanie się wysokiego poziomu inflacji.
- Szybki wzrost gospodarczy, wzrost wynagrodzeń, a co za tym idzie wzrost popytu na produkty i usługi, jak też pogłębiający się deficyt kadr i zasobów – sprzyjać będzie utrzymywaniu wysokiego poziomu inflacji.
- Inflacja może pogłębić problemy społeczne, w szczególności grupy osób starszych, zwiększając skalę problemów związanych z ubóstwem.

Zjawisko: XVI. Wzrost dochodów mieszkańców, wzrost dochodów samorządów

Opis trendu:

- Dalszy wzrost dochodów mieszkańców i skorelowany z tym wzrost dochodów własnych samorządów.
- W Polsce obserwuje się stały wzrost wynagrodzeń. Powiązane jest to z dynamiką wzrostu gospodarczego. Prognozuje się utrzymanie wzrostu płac w perspektywie 2030 roku.
- Wzrost wynagrodzeń wpłyną będzie na wzrost dochodów własnych samorządów. Jednocześnie należy zauważyć, iż zmiany podatkowe ujęte w Nowym Ładzie spowodują prawdopodobnie chwilowy spadek dochodów samorządów. Docelowo, prawdopodobnie nastąpi jednak dalszy wzrost dochodów. Samorządy lokalne powiatu kieleckiego charakteryzują się zasadniczo niskimi poziomami dochodów własnych na tle kraju. Ogranicza to istotnie realizację lokalnych polityk rozwoju.

Zjawisko: XVII. Wzrost popytu na usługi i produkty czasu wolnego, rozwój turystyki

Opis trendu:

- Prognozuje się wzrost zainteresowania i konsumpcji oferty czasu wolnego.
- Wzrost wynagrodzeń sprzyja aktywności zakupowej i konsumpcji Polaków. Dotyczy to również oferty czasu wolnego, w tym oferty turystycznej.
- Powiat kielecki dysponuje istotnym potencjałem dla rozwoju funkcji turystycznej oraz funkcji czasu wolnego. Atutem jest również bliskość Kielc.

Zjawisko: XVIII. Cyfryzacja

Opis trendu:

- Dynamiczny rozwój rozwiązań cyfrowych w gospodarce i usługach publicznych.

- Prognozuje się, że nastąpi dalszy wzrost wykorzystania rozwiązań cyfrowych, zarówno w działalności gospodarczej, jak też w usługach publicznych. Sprzyjać tym rozwiązaniom będą inwestycje w szeroko pasmową sieć Internetu.

Źródło: opracowanie własne

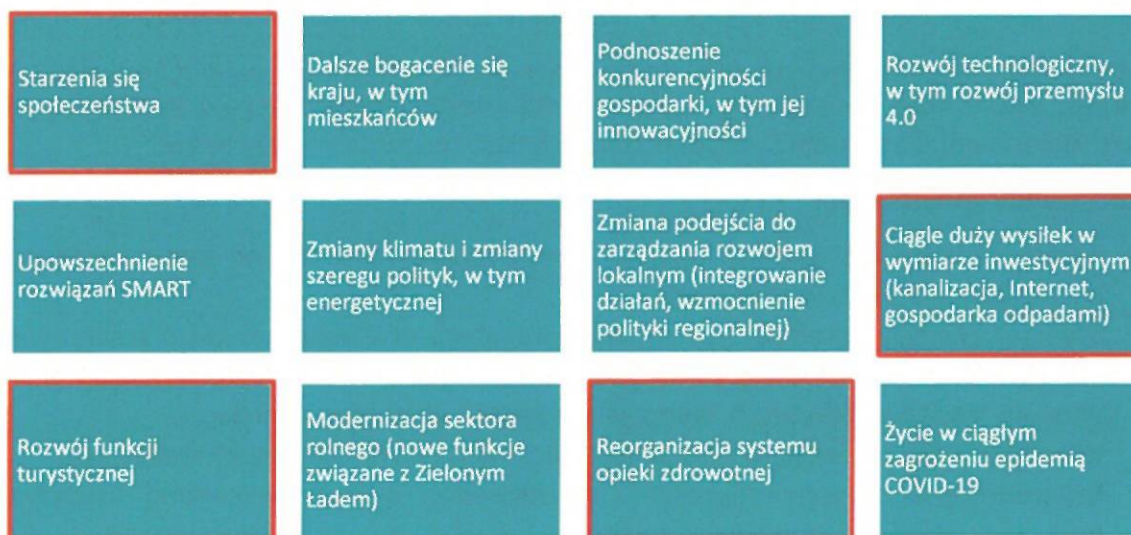
I.4. Wyzwania rozwojowe powiatu kieleckiego

Podsumowaniem diagnozy jest lista wyzwań rozwojowych, które mają znaczenie dla przyszłego, zrównoważonego rozwoju powiatu kieleckiego.

Debata nad listą wyzwań rozwojowych odbyła się w trakcie spotkania podczas, którego zaprezentowano wyniki diagnozy oraz badania ankietowego z mieszkańcami powiatu kieleckiego. W spotkaniu uczestniczyli dyrektorzy wydziałów Starostwa Powiatowego w Kielcach oraz jednostek mu podległych. Przedstawione materiały stały się podstawą do dyskusji oraz określenia najważniejszych wyzwań, które stoją w najbliższych latach przed powiatem kieleckim.

Uczestnicy zwrócili szczególną uwagę na zaznaczone czerwoną ramką wyzwania, jako szczególnie istotne dla powiatu kieleckiego.

Rysunek 1. Wyzwania rozwojowe powiatu kieleckiego

Źródło: opracowanie własne

Wyzwanie nr 1 – Starzenie się społeczeństwa – uczestnicy spotkania zwrócili uwagę, że mimo dość dobrej sytuacji demograficznej oraz ciągłemu napływowi nowych mieszkańców, mają świadomość tego, że proces starzenia się społeczeństwa będzie w najbliższych dekadach silnie odczuwalny, a co za tym idzie będzie wpływał na różne aspekty funkcjonowania Powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład. Szczególnie silnie proces ten będzie wpływał na sferę gospodarczą oraz opieki społecznej i zdrowotnej.

Wyzwanie nr 2 – Reorganizacja systemu opieki zdrowotnej – w trakcie warsztatów wskazano, że system opieki zdrowotnej, w powiązaniu z procesem starzenia się społeczeństwa, będzie miał istotne znaczenie dla Powiatu. Powiat dysponuje swoimi jednostkami, które jednak wymagają ciągłych inwestycji i przekształceń. W perspektywie braku środków zewnętrznych

na rozwój i modernizację podmiotów opieki zdrowotnej, uczestnicy spotkania uznali, że reorganizacja systemu opieki zdrowotnej, dostosowanie go do potrzeb starzejącego się społeczeństwa oraz przebiegu i skutków pandemii COVID-19 będzie bardzo dużym i wrażliwym społecznie wyzwaniem dla Powiatu.

Wyzwanie nr 3 – Ciągłe duży wysiłek w wymiarze inwestycyjnym – infrastruktura komunalna, rozwój szybkiego Internetu, jest w opinii uczestników warsztatów, bardzo istotnym wyzwaniem rozwojowym dla Powiatu. W związku z faktem, że powiat kielecki jest w dużej mierze powiatem o charakterze wiejskim, to rozwój infrastruktury technicznej jest bardzo skomplikowany oraz czasochłonny. Wobec tego będzie to dużym wyzwaniem dla Powiatu.

Wyzwanie nr 4 – Rozwój funkcji turystycznej – powiat kielecki, jako obszar o dużych walorach turystycznych, musi stawiać na swój rozwój gospodarczy silnie powiązany właśnie z turystyką. W związku z powyższym niezwykle istotne wydaje się wspieranie rozwoju tej branży oraz jej unowocześnianie. Jednocześnie uczestnicy spotkania zwracali uwagę, że niezbędna jest dywersyfikacja gospodarcza Powiatu, by nie doprowadzić do zapaści gospodarczej obszaru w przypadku, gdyby takie wydarzenia jak pandemia COVID-19 miały miejsce w przyszłości części.

I.5. Potencjały Powiatu

Potencjały Powiatu opracowane zostały w oparciu o materiał diagnostyczny i analizę zmian wybranych danych statystycznych oraz wskaźników. Zwrócono uwagę przede wszystkim na potencjały, które mają strategiczne znaczenie dla rozwoju społecznego i gospodarczego powiatu kieleckiego. Za strategiczne potencjały w trzech obszarach należy uznać:

Obszar rozwoju społecznego:

- Zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym występowanie miejsc kultu religijnego o istotnym znaczeniu w skali kraju.
- Wysoki i rosnący potencjał powiatowych instytucji oświatowych, które zrealizowały szereg działań modernizacyjnych w zakresie infrastruktury, podnoszenia jakości usług, rozwoju zasobów kadrowych, wymagające jednak dalszego wsparcia.
- Rozwinięty, zintegrowany potencjał instytucjonalny systemu pomocy społecznej.
- Prognozowana poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej, związana m.in. z modernizacją istniejących zasobów i infrastruktury opieki zdrowotnej.

Obszar Infrastrukturalno-przestrzenno-środowiskowa:

- Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej i rekreacyjnej, w tym występowanie atrakcji turystycznych mających kluczowe znaczenie dla regionu.
- Wysoki odsetek powierzchni Powiatu objęty ochroną przyrody, wysoka lesistość, kształtujące jakość funkcji osadniczej, wpływający na wysoką bioróżnorodność obszaru.

Obszar gospodarcza:

- Rosnąca atrakcyjność inwestycyjna powiatu kieleckiego, w tym dostępne tereny inwestycyjne w korzystnej lokalizacji drogowej.

- Wzrost zainteresowania młodych osób kształceniem zawodowym, widoczne w liczbie osób uczących się w technikach.
- Systematyczna poprawa stanu i standardu dróg oraz rozwój dróg i ścieżek rowerowych w przestrzeni Powiatu.
- Istniejący stan i uwarunkowania rozwoju funkcji turystycznej, w tym walory przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe.

II. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KIELECKIEGO

II.1. Wprowadzenie

Założenia Strategii

W procesie opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego zostały przyjęte następujące założenia prac nad Strategią:

- 1) Zachowanie zasad zrównoważonego rozwoju.
Do istoty zasad zrównoważonego rozwoju należy całościowe ujmowanie jej podmiotu w relacji z otoczeniem. Zachowanie równowagi rozwoju obejmuje trzy sfery: społeczną, gospodarczą i przestrzenno-środowiskową.
- 2) W opracowaniu diagnozy wykorzystano dostępne dane oraz analizy i badania zewnętrzne oraz będące w posiadaniu Zamawiającego, wykonane do momentu rozpoczęcia prac nad Strategią oraz badania i analizy przeprowadzone w trakcie prac nad Strategią.
- 3) Prace prowadzone były z udziałem głównych Interesariuszy Strategii. Przedstawiciele władz samorządowych Powiatu oraz gmin tworzących Powiat, wytypowani pracownicy Starostwa oraz przedstawiciele z sektorów publicznego, prywatnego i pozarządowego wspólnie z ekspertami/konsultantami uczestniczyli w pracach nad opracowaniem Strategii.
- 4) Ten sposób pracy nad opracowaniem Strategii dał największą szansę identyfikacji uczestników prac z jego treścią, a następnie gotowości do wdrażania Strategii.
- 5) Podczas spotkań bezpośrednich stosowano metody, techniki i narzędzia umożliwiające:
 - Skuteczną komunikację w grupach pracujących nad opracowaniem Strategii i zorientowanych na osiąganie zaplanowanych wyników pracy w określonym czasie.
 - Prowadzenie dyskusji, zbieranie opinii i wniosków w czasie otwartych publicznych konsultacji z reprezentantami głównych interesariuszy Powiatu.
 - W czasie pracy zostały wykorzystane były multimedialne i wizualne techniki moderacji.
- 6) Przyjęte zostały następujące zasady pracy nad opracowaniem Strategii:
 - Kierowanie i nadzorowanie prac przez przedstawicieli władz Powiatu zgodnie z przyjętym zakresem prac.
 - Udział w pracach diagnostycznych, prognostycznych i projektowych przedstawicieli władz samorządowych.
 - Udział przedstawicieli gmin Powiatu.
 - Włączenie przedstawicieli 3 sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego.

- 7) Założono uzyskanie spójności opracowywanej Strategii Powiatu z innymi ważnymi dla rozwoju dokumentami strategicznymi.

Szczególną, wyodrębnioną poniżej grupę założeń do prac nad Programem stanowiły prezentowane poniżej założenia metodyczne:

- 1) Praca nad opracowaniem Programu była realizowana metodą mieszaną: ekspercką i uspołecznioną (partycypacyjną). Oznacza to, że rezultaty będą wypracowane przez trzy zespoły przy zachowaniu komunikacji z głównymi interesariuszami. Praca w podzespołach była prowadzona przez konsultantów i moderatorów, którzy oprócz kierowania procesem pracy prezentowali swoją wiedzę fachową i doświadczenie w tym zakresie.
- 2) W diagnozie stosowane były następujące rodzaje kryteriów oceny stanu istniejącego:
 - **Kryteria społeczne** obejmujące warunki życia (poziom zaspokożenia potrzeb) mieszkańców.
 - **Kryteria funkcjonalne** uwzględniające sprawność bądź awaryjność systemów zasilania w media, systemów bezpieczeństwa, obsługi użytkowników obszaru powiatu oraz stopień elastyczności i podatności na przekształcenia.
 - **Kryteria porównawcze** wynikające z odniesień do innych, podobnych jednostek w skali lokalnej, regionu i kraju.

Obszary strategii.

Do programowania strategii rozwoju dokonany został podział na trzy obszary. W ramach tych obszarów przyjęto również zakresy przedmiotowe widoczne poniżej:

- 1) Obszar: rozwój społeczny.
 - Kapitał społeczny.
 - Kapitał ludzki, edukacja publiczna.
 - Promocja i ochrona zdrowia.
 - Pomoc społeczna, Wspieranie osób niepełnosprawnych.
 - Polityka prorodzinna.
 - Kultura, kultura fizyczna.
 - Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli.
 - Przeciwdziałanie bezrobociu.
 - Dziedzictwo kulturowe.
- 2) Obszar: infrastruktura, przestrzeń i środowisko.
 - Infrastruktura drogowa powiatu.
 - Transport zbiorowy.
 - Gospodarka nieruchomościami.
 - Ochrona środowiska i przyrody.
- 3) Obszar: gospodarka.
 - Przedsiębiorczość.
 - Turystyka.
 - Rolnictwo i leśnictwo.
 - Aktywizacja lokalnego rynku pracy.
 - Promocja gospodarcza powiatu kieleckiego.

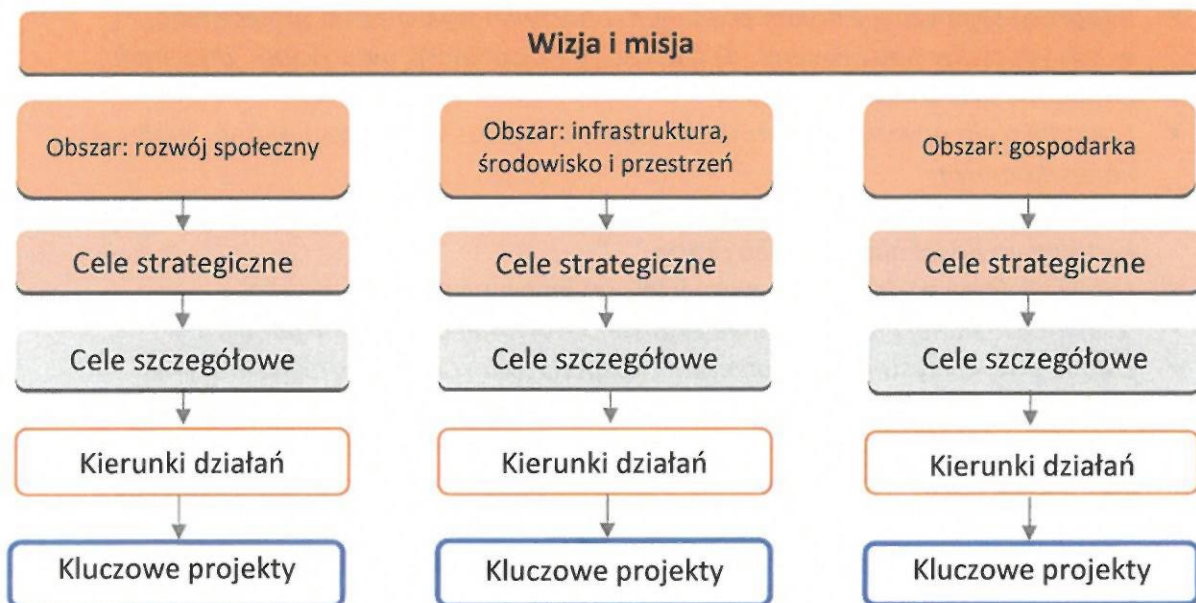
Drzewo celów i kierunków działań powiatu kieleckiego.

Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 zostały wypracowane na podstawie podsumowania wyników diagnozy opisanych powyżej w I części niniejszego dokumentu oraz wyników spotkań warsztatowych z udziałem głównych interesariuszy:

- Dyrektorów wydziałów Starostwa Powiatowego oraz przedstawicieli instytucji powiatowych.
- Przedstawicieli przedsiębiorstw działających na terenie powiatu kieleckiego.
- Przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu kieleckiego.
- Radnych powiatu kieleckiego.
- Przedstawicieli gmin wchodzących w skład powiatu kieleckiego.

Cele i kierunki działań Strategii są prezentowane w formie drzewa, odrębnie w trzech obszarach: gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym (obejmującym również środowisko i kwestie przestrzenne).

Rysunek 2. Drzewo celów i kierunków działań Strategii

Źródło: opracowanie własne

Dla każdego z trzech obszarów zostały opracowane cele strategiczne stanowiące uszczegółowienie wizji. Cele określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzecz rozwoju Powiatu. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów i potencjałów Powiatu. Cele strategiczne są dalej dekomponowane na cele szczegółowe oraz kierunki działań. W każdym z trzech obszarów wskazane zostały również kluczowe projekty.

II.2. Wizja i misja Powiatu

Wizja powiatu kieleckiego.

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest ona opisem wizerunku Powiatu w odległej przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Wizja jest „fotografią” stanu i sytuacji Powiatu w danym punkcie czasu w przyszłości. Jest to koncepcja, która powinna być motywująca, określająca pozytywny obraz uwzględniający lokalne uwarunkowania. Ukierunkowana jest ona prognostycznie, określa ogólny stan docelowy w koncepcji strategii, do którego zmierza Powiat - wskazuje generalny kierunek jego rozwoju. Wizja porządkuje obraz przyszłości Powiatu, wyznacza ramy, w których ma być realizowana strategia oraz stanowi wzorzec określający tożsamość Powiatu.

Wizja powiatu kieleckiego do roku 2030.

Powiat kielecki to rozwinięty społecznie i gospodarczo obszar, który jest miejscem:

- ✓ *Atrakcyjnym do zamieszkania, pracy oraz nauki.*
- ✓ *Integracji społecznej z niskim poziomem ubóstwa i wykluczenia społecznego, w którym osoby potrzebujące, w tym osoby z niepełnosprawnościami otrzymują niezbędne wsparcie.*
- ✓ *Posiadającym nowoczesną i zmodernizowaną infrastrukturę techniczną, społeczną i mieszkaniową.*
- ✓ *Z dobrą bazą edukacyjną i efektywnym systemem edukacji i dostosowanym profilem kształcenia do lokalnego rynku pracy.*
- ✓ *Łatwego dostępu do wysoko wyspecjalizowanych usług zdrowotnych.*
- ✓ *Zrewitalizowanej i funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni publicznej.*
- ✓ *Z dobrze wykorzystanymi społecznie i gospodarczo walorami przyrodniczymi, kulturowymi i historycznymi.*
- ✓ *Dynamicznie rozwijającej się gospodarki, opartej na przedsiębiorcach i inwestorach efektywnie wykorzystujących lokalne zasoby, potencjały rozwoju oraz dostępne tereny inwestycyjne z zachowaniem ochrony środowiska.*
- ✓ *Nowoczesnego, zintegrowanego, wyspecjalizowanego i dochodowego ekologicznego rolnictwa, ze sprawnie funkcjonującym systemem doradztwa rolniczego.*
- ✓ *Z atrakcyjną ofertą rekreacyjno-turystyczną przyciągającą turystów oraz poszukujących odpoczynku mieszkańców Powiatu.*
- ✓ *Bezpiecznym oraz dobrze zarządzanym, ze sprawną i otwartą na współpracę administracją publiczną.*

Misja powiatu kieleckiego.

Misja stanowi syntetyczną deklarację określającą najwyższego poziomu cel, najogólniejszą koncepcję działania. W strategii tworzonej z udziałem partnerów społecznych, misja określa też wspólne zobowiązania wobec przyszłości.

Misja spełnia również ważne funkcje w okresie wdrażania strategii, w tym:

- Pozwala koncentrować się na długookresowych celach.
- Pozwala planować i koordynować działania partnerów rozwoju lokalnego zgodnie z długookresowymi celami.
- Wspiera motywację i integrację mieszkańców, wzmacniając ich identyfikację z Powiatem.
- Promuje Powiat w otoczeniu, zwiększa zainteresowanie, w szczególności u potencjalnych inwestorów i wobec odbiorców oferty Powiatu.

Misja powiatu kieleckiego do 2030

Chcemy być Powiatem, w którym żyje się bezpiecznie, wygodnie, zdrowo, szczęśliwie i długo, a dzięki edukacji, rozwiniętej przedsiębiorczości mieszkańców i aktywności inwestorów w pełni wykorzystuje się unikalne potencjały: historyczny, kulturowy, przyrodniczo-przestrzenny i gospodarczy oferując w szczególności atrakcyjną ofertę turystyczną i rekreacyjną oraz wysokiej jakości produkty rolnictwa ekologicznego.

II.3. Drzewo celów i kierunków działań powiatu kieleckiego

Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego na lata do roku 2030 zostały wypracowane w ramach spotkań warsztatowych z udziałem głównych interesariuszy Powiatu. Cele i zadania są prezentowane w formie drzewa, odrębnie w trzech obszarach: gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym (obejmującym również środowisko i kwestie przestrzenne).

Rysunek 3. Cele strategiczne Powiatu

Źródło: opracowanie własne

Poniżej prezentowane są trzy drzewa celów i kierunków działań Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 w układzie tabelarycznym.

II.3.1. Drzewa celów i kierunków działań w obszarze rozwoju społecznego

Tabela 3. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze rozwoju społecznego

Cel strategiczny	
1. Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.	
Cele szczegółowe i kierunki działań	
Zakres obszaru: kapitał społeczny	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego - wzmocnienie działalności organizacji pozarządowych.	1.1.1. Rozwijanie kapitału społecznego poprzez wspólne przedsięwzięcia z organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym oraz w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. 1.1.2. Podejmowanie działań na rzecz integracji i koordynacji działań organizacji pozarządowych - inicjowanie kontaktów organizacji, stowarzyszeń w celu wymiany doświadczeń (sieciowanie kontaktów, w tym w ramach powiatowej rady pożytku publicznego). 1.1.3. Wsparcie osób z predyspozycjami na liderów w tworzeniu nowych organizacji pozarządowych. 1.1.4. Współpraca przy organizacji szkoleń zwiększających kompetencje osób działających w organizacjach pozarządowych (zakres szkoleń: księgowe, prawne, z pisania i rozliczania wniosków, itp.). 1.1.5. Organizowanie spotkań organizacji pozarządowych z terenu powiatu kieleckiego poświęconych dostępowi do różnych form wsparcia i możliwościach pozyskania środków. 1.1.6. Zabezpieczanie środków finansowych na zadania zlecone dla organizacji pozarządowych działających w obszarze sportu, kultury, edukacji (w ramach konkursów). 1.1.7. Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży i wspieranie rozwoju ich talentów. 1.1.8. Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży w formie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. 1.1.9. Promocja idei wolontariatu wśród młodzieży (funkcja wychowawcza). 1.1.10. Wykorzystywanie zasobów Powiatu do prowadzenia we współpracy z partnerami edukacji obywatelskiej.
1.2. Zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym.	1.2.1. Wspieranie działań mentoringowych w ramach realizacji projektów/programów (dzielenie się wiedzą przez seniorów). 1.2.2. Wspieranie działań na rzecz powstawania rad seniora z inicjatywy grup senioralnych.

	<p>1.2.3. Wspieranie powstawania uniwersytetów ludowych (gminne uniwersytety senioralne), w tym wsparcie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na ich utworzenie i działalność programową.</p> <p>1.2.4. Współrealizacja z gminami programów wsparcia dla seniorów, w tym programów edukacyjnych.</p>
1.3. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych świadczonych przez Starostwo i jednostki podległe.	<p>1.3.1. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry urzędu starostwa i jednostek podległych.</p> <p>1.3.2. Dbałość o podnoszenie kompetencji nauczycieli.</p> <p>1.3.3. Poprawa i rozwój usług publicznych (poprawa jakości i sprawności obsługi klientów w urzędzie poprzez wdrożenie nowoczesnych usług teleinformatycznych).</p> <p>1.3.4. Poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej w zakresie dostępności (ustawa o dostępności).</p>
Zakres obszaru: kapitał ludzki, edukacja	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.4. Wysoki poziom kształcenia ponadpodstawowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy.	<p>1.4.1. Stałe badanie potrzeb uczniów i nauczycieli oraz rynku pracy.</p> <p>1.4.2. Śledzenie najlepszych i najnowszych trendów w zakresie metod i sposobów prowadzenia edukacji formalnej i pozaformalnej.</p> <p>1.4.3. Wprowadzanie nowych, innowacyjnych form edukacji pozwalających na przełamywanie negatywnych skutków społecznych oraz psychicznych i emocjonalnych pandemii.</p> <p>1.4.4. Wsparcie rozwoju szkół ponadpodstawowych i placówek oświatowych poprzez nowoczesną bazę edukacyjną i sportową (rozbudowa, przebudowa, budowa, modernizacja infrastruktury szkolnej i przyszkolnej infrastruktury sportowej, doposażenie sprzętowe).</p> <p>1.4.5. Dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy - udział w tworzeniu nowych kierunków nauczania.</p> <p>1.4.6. Rozszerzenie oferty szkół ponadpodstawowych i placówek oświatowych poprzez realizację projektów z partnerami polskimi i zagranicznymi.</p> <p>1.4.7. Tworzenie warunków organizacyjnych sprzyjających podejmowaniu przez szkoły ponadpodstawowe współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami - rozwijanie systemu staży i praktyk zawodowych.</p> <p>1.4.8. Nawiązywanie współpracy z wyższymi uczelniami i pracodawcami na rzecz rozwoju kształcenia dualnego.</p> <p>1.4.9. Zapewnienie wysokiej jakości szkolnictwa zawodowego oraz tworzenie dogodnych warunków do osiedlania się i pracy dla ludzi młodych w powiecie kieleckim.</p> <p>1.4.10. Opieka diagnostyczno-terapeutyczna nad dziećmi, młodzieżą i dorosłymi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (wprowadzanie nowoczesnych narzędzi diagnostycznych i form pomocy psychologiczno-terapeutycznej zgodnych z potrzebami klientów).</p>

	<p>1.4.11. Utrzymanie dostępności stypendiów dla uzdolnionej młodzieży.</p> <p>1.4.12. Rozwijanie kompetencji kluczowych (np. w zakresie umiejętności obywatelskich, społecznych, znajomości języków, przedsiębiorczości, itp.) osób dorosłych w ramach oferty edukacji pozaformalnej² i nieformalnej³ (np. uniwersytety ludowe).</p> <p>1.4.13. Utworzenie szkół patronackich i specjalistycznych w danej dziedzinie.</p> <p>1.4.14. Współpraca na rzecz rozwoju, podnoszenia kwalifikacji zawodowych nauczycieli szkół ponad podstawowych.</p> <p>1.4.15. Prowadzenie konkursów i plebiscytów na najlepszych nauczycieli i uczniów.</p> <p>1.4.16. Promowanie najlepszych nauczycieli i uczniów.</p>
Zakres obszaru: Promocja i ochrona zdrowia	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.5. Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu kieleckiego.	<p>1.5.1. Wspieranie działań, na rzecz zwiększenia nakładów finansowych na ochronę zdrowia.</p> <p>1.5.2. Wspieranie działań na rzecz poprawy efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia na terenie powiatu kieleckiego.</p> <p>1.5.3. Dostosowanie systemu opieki zdrowotnej w powiecie do aktualnych trendów demograficznych.</p> <p>1.5.4. Profilaktyka i zwiększanie świadomości mieszkańców (we wszystkich grupach wiekowych) powiatu kieleckiego w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.</p> <p>1.5.5. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych (skrócenie czasu oczekiwania).</p> <p>1.5.6. Promocja programów prozdrowotnych poprzez wsparcie finansowe.</p> <p>1.5.7. Wspieranie współpracy partnerów publicznych i społecznych w przygotowaniu i realizacji programów edukacji zdrowotnej.</p> <p>1.5.8. Rozwój bazy lokalowej z uwzględnieniem transformacji energetycznej – systemy oszczędzania energii.</p> <p>1.5.9. Systematyczne unowocześnianie aparatury medycznej i dostosowanie jej do aktualnych potrzeb i wymagań pacjentów.</p>

² Edukacja pozaformalna – uczenie się zorganizowane instytucjonalnie, jednak poza programami kształcenia i szkolenia prowadzonymi do uzyskania kwalifikacji zarejestrowanej, czyli zestawu efektów uczenia się/kształcenia się, którego osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez uprawnioną instytucję i który został wpisany do Zintegrowanego Rejestru Kwalifikacji.

³ Edukacja nieformalna – trwający przez całe życie proces kształtowania się postaw, wartości, umiejętności i wiedzy na podstawie różnych doświadczeń oraz wpływu edukacyjnego otoczenia (rodziny, znajomych, środowiska pracy, zabaw, rynku) oraz oddziaływania mass mediów.

	<p>1.5.10. Stworzenie mechanizmów zabezpieczających odpowiedni stan kadr medycznych w placówkach ochrony zdrowia (zapewnienie kadr ilościowe i jakościowe i rodzajowo) we współpracy z uczelniami wyższymi.</p> <p>1.5.11. Poprawa dostępności do specjalistycznej opieki ambulatoryjnej.</p> <p>1.5.12. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w podmiotach leczniczych.</p> <p>1.5.13. Wspieranie różnych form aktywności prozdrowotnych mieszkańców oraz promowanie i wspieranie zdrowego trybu życia.</p>
Zakres obszaru: Pomoc społeczna, wspieranie osób z niepełnosprawnościami	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.6. Zwiększenie dostępu do różnych form opieki i usług w szczególności zdrowotnych i rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	<p>1.6.1. Organizacja zajęć wspomagająco-rehabilitacyjnych w formie stacjonarnej lub środowiskowej.</p> <p>1.6.2. Wspieranie utworzenia i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>1.6.3. Organizacja specjalistycznego wsparcia tj. psychologicznego, logopedycznego, pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, psychiatrycznego, terapii rodzinnej, kompetencji i umiejętności społecznych, prowadzenie działań na rzecz osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej.</p>
1.7. Dostosowanie przestrzeni dla osób z niepełnosprawnością. <i>Zapewnienie możliwości swobodnego przemieszczania się w tym likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz barier transportowych, technicznych, komunikacyjno-informacyjnych i cyfrowych.</i>	<p>1.7.1. Uwzględnienie potrzeb osób z niepełnosprawnościami w planowanej i prowadzonej działalności podmiotów publicznych sfery pomocy i integracji społecznej w zakresie wynikającym z ustawy o dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>1.7.2. Organizowanie transportu dla osób niepełnosprawnych na rehabilitację, do ośrodków wsparcia, szkoły, lekarza itp.</p>
1.8. Zwiększenie samodzielności życiowej osób z niepełnosprawnościami.	<p>1.8.1. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu ośrodki PEFRON w zakresie turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, dofinansowania do likwidacji barier funkcjonalnych, sportu, kultury, turystyki i rekreacji w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>1.8.2. Poprawa jakości życia, w tym świadczonych usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami i otoczenia tych osób.</p> <p>1.8.3. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami.</p>

	<p>1.8.4. Poprawa jakości oraz zwiększenie atrakcyjności baz turystycznych JST Starostwa Powiatowego i dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych zgodnie z ustawą o dostępności.</p> <p>1.8.5. Tworzenie mieszkań wspomaganych dla osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>1.8.6. Zwiększanie dostępu do usług asystenta osoby niepełnosprawnej.</p> <p>1.8.7. Wspieranie opiekunów faktycznych i członków rodzin w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami.</p>
1.9. Zwiększenie atrakcyjności pracy w obszarze pomocy społecznej.	<p>1.9.1. Wzmacnianie kompetencji pracowników pomocy społecznej.</p> <p>1.9.2. Polepszanie warunków pracy kadr pomocy społecznej - wzrost nakładów na finansowanie kadr pomocy społecznej.</p>
1.10. Poprawa wydolności rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i przemocą w rodzinie.	<p>1.10.1. Rozszerzenie zakresu usług społecznych dla rodzin dysfunkcyjnych, w tym interwencji kryzysowej we współpracy z OPS w gminach.</p> <p>1.10.2. Wspieranie programów i działań prowadzonych na rzecz rehabilitacji społecznej.</p> <p>1.10.3. Rozszerzenie usług specjalistycznych dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych.</p> <p>1.10.4. Promocja rodzicielstwa zastępczego.</p> <p>1.10.5. Poszerzanie infrastruktury rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>1.10.6. Ułatwianie usamodzielniania się wychowanków pieczy zastępczej.</p> <p>1.10.7. Tworzenie i wspieranie placówek rodzinnych na terenie Powiatu oraz pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziców zastępczych.</p>
1.11. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problematyki osób z niepełnosprawnościami.	1.11.1. Upowszechnianie informacji o uprawnieniach przysługujących osobom z niepełnosprawnościami.
1.12. Rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej – DPS.	1.12.1. Stała poprawa jakości świadczonych usług.
Zakres obszaru: Polityka prorodzinna	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.13. Wzmacnianie polityki prorodzinnej na terenie Powiatu.	<p>1.13.1. Wspieranie działań na rzecz tworzenia samorządowych programów wspierających rodzinę (w tym karta dużej rodziny, karta seniora).</p> <p>1.13.2. Wspieranie rodziców pieczy zastępczej (w bardzo szerokim i wyspecjalizowanym zakresie).</p>

	<p>1.13.3. Współpraca z gminami na poziomie pomocy dla rodzin dysfunkcyjnych.</p> <p>1.13.4. Współpraca Powiatu z gminami na rzecz wspierania rodzin w szerokim rozumieniu.</p> <p>1.13.5. Promowanie i wspieranie upowszechniania modelu tradycyjnej polskiej rodziny wielopokoleniowej.</p> <p>1.13.6. Tworzenie warunków przyjaznych i bezpiecznych dla osiedlania się młodych rodzin.</p> <p>1.13.7. Promowanie Powiatu jako miejsca przyjaznego dla osiedlania się młodych rodzin.</p> <p>1.13.8. Wolontariat na rzecz rodzin poprzez pomoc w nauce, organizację czasu wolnego dla dzieci.</p>
Zakres obszaru: kultura, kultura fizyczna	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.14. Kontynuacja aktywności kulturalnej na terenie Powiatu.	<p>1.14.1. Szeroka promocja działań kulturalnych prowadzonych na terenie Powiatu.</p> <p>1.14.2. Wykorzystywanie bazy lokalowej Powiatu do prowadzenia szerokiej edukacji poprzez kulturę dla wszystkich grup wiekowych.</p> <p>1.14.3. Wspieranie działań kulturalnych poprzez dotacje dla organizacji pozarządowych udzielane w drodze konkursów.</p> <p>1.14.4. Organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych przez Powiat i we współpracy z partnerami oraz zwiększenie ich różnorodności.</p> <p>1.14.5. Dalsze wsparcie kultywowania tradycji, w tym tradycji ludowych w Powiecie.</p> <p>1.14.6. Przyznawanie dorocznych nagród w dziedzinie upowszechniania kultury.</p> <p>1.14.7. Rozwój idei wolontariatu i działalności charytatywnej.</p>
1.15. Upowszechnienie aktywności fizycznej mieszkańców.	<p>1.15.1. Zwiększenie dostępności bazy sportowej przy szkołach powiatowych dla społeczności.</p> <p>1.15.2. Promowanie zdrowego trybu życia poprzez aktywności fizyczne mieszkańców Powiatu.</p> <p>1.15.3. Organizowanie imprez i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych.</p>
1.16. Zwiększenie znaczenia sportu wyczynowego.	<p>1.16.1. Przyznawanie stypendiów sportowych.</p> <p>1.16.2. Promowanie lokalnych sportowców i ich osiągnięć oraz organizacja plebiscytów.</p> <p>1.16.3. Promowanie działań i osób odnoszących sukcesy sportowe.</p>

Zakres obszaru: Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.17. Zwiększony poziom poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Powiatu.	1.17.1. Kontynuowanie wsparcia finansowego dla instytucji odpowiedzialnych za porządek i bezpieczeństwo publiczne (policja, PSP i OSP). 1.17.2. Promocja działań służących przeciwdziałaniu przestępstwom (wyłudzeniom, kradzieżom, oszustwom) szczególnie wśród seniorów. 1.17.3. Wsparcie i realizacja działań na rzecz zwiększania cyberbezpieczeństwa. 1.17.4. Wspieranie współpracy partnerów publicznych i społecznych w prowadzeniu programów i działań profilaktycznych na rzecz poprawy bezpieczeństwa na terenie Powiatu. 1.17.5. Podjęcie działań na rzecz właściwego bezpieczeństwa użytkowników dróg poprzez właściwe oznakowanie dróg, w szczególności miejsc niebezpiecznych. 1.17.6. Zapobieganie ogniskom lub likwidacja ognisk chorób zakaźnych zwierząt. 1.17.7. Promocja działań w zakresie udzielania pierwszej pomocy. 1.17.8. Wspieranie działań na rzecz eliminacji z ruchu publicznego niesprawnych pojazdów. 1.17.9. Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie destrukcyjnym zachowaniom osób niedostosowanych społecznie. 1.17.10. Podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania bezdomności zwierząt (chipowanie zwierząt).
Zakres obszaru: Przeciwdziałanie bezrobociu	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.18. Aktywizacja zawodowa mieszkańców Powiatu.	1.18.1. Współpraca z pracodawcami z terenu Powiatu w zakresie poszukiwania pracowników. 1.18.2. Wspieranie i ułatwianie cudzoziemcom pobytu i udzielanie pomocy w podjęciu pracy na terenie Powiatu (doradztwo, poszukiwanie pracy, współpraca z pracodawcami). 1.18.3. Podjęcie działań na rzecz pozyskania środków na aktywizację lokalnego rynku pracy. 1.18.4. Rozwijanie oferty kształcenia dostosowanej do potrzeb pracodawców.
Zakres obszaru: Dziedzictwo kulturowe	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
1.19. Zachowanie i utrwalanie historii i dziedzictwa kulturowego Powiatu.	1.19.1. Udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków. 1.19.2. Wspieranie działań mających na celu poprawę stanu i zachowanie kulturowego dziedzictwa materialnego i niematerialnego Powiatu. 1.19.3. Prowadzenie edukacji i upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego.

	<p>1.19.4. Wykorzystanie obiektów dziedzictwa kulturowego do promowania powiatu kieleckiego.</p> <p>1.19.5. Promocja atrakcji geoturystycznych powiatu kieleckiego wpisanych na listę UNESCO – Geopark Świętokrzyski.</p> <p>1.19.6. Upowszechnianie dziedzictwa kulturowego wśród dzieci i młodzieży – wspieranie międzypokoleniowego przekazu dziedzictwa kulturowego.</p> <p>1.19.7. Wspieranie organizacji pozarządowych poprzez udzielanie dotacji w ramach otwartych konkursów mających na celu promocję dziedzictwa kulturowego.</p> <p>1.19.8. Organizowanie wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe np. gwara, zwyczaje, obyczaje ludowe.</p> <p>1.19.9. Realizacja działań mających na celu zabezpieczenie istniejących zabytków w oparciu o kierunki wskazane w „Programie Opieki nad zabytkami Powiatu Kieleckiego na lata 2021 – 2024”.</p>
--	---

Źródło: opracowanie własne

II.3.2. Drzewo celów i kierunków działań w obszarze gospodarka

Tabela 4. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze gospodarka

Cel strategiczny	
2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.	
Cele szczegółowe i kierunki działań	
Zakres obszaru: Przedsiębiorczość	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
2.1. Poprawa warunków do rozwoju przedsiębiorczości na terenie Powiatu.	<p>2.1.1. Udział we współpracy gmin w zakresie wspierania przedsiębiorczości, w tym pozyskiwania inwestorów (powiat, jako operator i koordynator działań wspólnych w skali powiatu).</p> <p>2.1.2. Uzupełnianie i rozwijanie powiatowej infrastruktury drogowej do terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne.</p> <p>2.1.3. Wspieranie inicjatyw klastrowych na terenie Powiatu.</p> <p>2.1.4. Wzmacnianie działalności i roli inkubatorów przedsiębiorczości.</p> <p>2.1.5. Wspieranie samozatrudnienia w powiecie.</p>
Zakres obszaru: Turystyka	
Cele szczegółowe	Kierunki działań

<p>2.2. Wykorzystanie potencjału turystycznego Powiatu.</p>	<p>2.2.1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju zintegrowanych, sieciowych produktów turystycznych i rekreacyjnych na bazie unikalnych walorów przyrodniczych i kulturowych w powiecie, w tym m.in., unikatowych zasobów geologicznych (najstarsze góry w Europie, Jaskinia Raj – jako osobliwość przyrody), duża liczba zabytków (pomnik historii – Święty Krzyż).</p> <p>2.2.2. Promocja miejsc/terenów o unikatowych walorach przyrodniczych na terenie Powiatu.</p> <p>2.2.3. Wykorzystanie potencjału przyrodniczego powiatu kieleckiego.</p> <p>2.2.4. Współpraca z podmiotami działającymi w branży turystycznej w celu promocji turystyki.</p> <p>2.2.5. Podejmowanie działań na rzecz poprawy jakości bazy turystycznej.</p> <p>2.2.6. Wspieranie działań promujących gospodarstwa agroturystyczne.</p> <p>2.2.7. Wspieranie działań mających na celu promocję turystyczną marki Powiatu w oparciu o istniejące walory przyrodnicze i historyczne.</p> <p>2.2.8. Współpraca z Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Świętokrzyskiego i Lokalną Organizacją Turystyczną w zakresie rozwoju turystyki na terenie Powiatu.</p> <p>2.2.9. Współpraca z Lokalnymi Grupami Działania i Regionalnym Centrum Informacji Turystycznej na rzecz rozwijania atrakcji turystycznych.</p> <p>2.2.10. Podejmowanie działań promujących bazę okołoturystyczną i miejsca rozrywki rodzinnej na terenie Powiatu.</p> <p>2.2.11. Podejmowanie działań w zakresie organizacji wydarzeń np. plenerowych, promujących walory turystyczne Powiatu oraz zdrowy styl życia.</p>
<p>Zakres obszaru: Rolnictwo i leśnictwo</p>	
<p>Cele szczegółowe</p>	<p>Kierunki działań</p>
<p>2.3. Rozwinięte rolnictwo ekologiczne.</p>	<p>2.3.1. Promocja produktów rolnictwa lokalnego z terenu Powiatu.</p> <p>2.3.2. Promocja rozwoju agroturystyki powiązanej z ofertą lokalnych produktów rolnych (szczególnie ekologicznych).</p> <p>2.3.3. Współpraca z organami Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań.</p>
<p>2.4. Wysoka kultura utrzymania i wykorzystania terenów leśnych na terenie Powiatu.</p>	<p>2.4.1. Prowadzenie działań na rzecz utrzymania wysokiej lesistości i kultury leśnej Powiatu.</p> <p>2.4.2. Współpraca z kołami łowieckim w zakresie utrzymanie odpowiedniego stanu ilościowego zwierzyny leśnej.</p> <p>2.4.3. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie gospodarki leśnej</p>

Zakres obszaru: Aktywizacja lokalnego rynku pracy	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
2.5. Zwiększenie stopnia zrównowżenia (popytu i podaży) lokalnego rynku pracy.	2.5.1. Wsparcie współpracy uczestników lokalnego rynku pracy na rzecz lepszego dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. 2.5.2. Wspieranie rozwoju kadry nauczającej w edukacji zawodowej, w tym specjalistycznej. 2.5.3. Wspieranie kształcenia ustawicznego pracowników przedsiębiorstw. 2.5.4. Wspieranie przedsiębiorców w tworzeniu nowych miejsc pracy. 2.5.5. Dostosowywanie kwalifikacji kadr przedsiębiorstw do wymagań lokalnego rynku pracy. 2.5.6. Poprawa wskaźników efektywności zatrudnieniowej i kosztowej PUP. 2.5.7. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy (współpraca z uczelniami wyższymi).
2.6. Wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych.	2.6.1. Finansowanie dostosowania kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy. 2.6.2. Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez organizację staży zawodowych, jak również innych aktywnych form umożliwiających powrót lub wejście na rynek pracy. 2.6.3. Podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie osób bezrobotnych. 2.6.4. Prowadzenie poradnictwa zawodowego dla osób bezrobotnych oraz reorientacji zawodowej dla uczniów szkół ponadpodstawowych. 2.6.5. Aktywizacja na rynku pracy osób bezrobotnych powyżej 30 + i osób młodych po ukończeniu szkoły. 2.6.6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia klientów PUP. 2.6.7. Diagnoza i profesjonalne doradztwo zawodowe dla osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami.
Zakres obszaru: Promocja powiatu kieleckiego	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
2.7. Atrakcyjny wizerunek Powiatu, jako miejsca prowadzenia aktywności gospodarczej i zamieszkania.	2.7.1. Promowanie powiatu kieleckiego jako miejsca atrakcyjnego i bezpiecznego do życia i pracy. 2.7.2. Budowanie wizerunku powiatu kieleckiego jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów. 2.7.3. Wykorzystywanie unikalnych walorów przyrodniczych oraz dziedzictwa kulturowego do promocji powiatu kieleckiego. 2.7.4. Wykreowanie cyklicznego wydarzenia wizerunkowego dla powiatu kieleckiego o zasięgu co najmniej krajowym. 2.7.5. Stała koordynacja działań promocyjnych w skali Powiatu.

	<p>2.7.6. Wspieranie integracji i koordynacji działań promocyjnych prowadzonych w gminach Powiatu.</p> <p>2.7.7. Wspieranie działań na rzecz integrowania dostępu do informacji o powiecie i wydarzeniach na terenie Powiatu dla poszczególnych grup docelowych (dla biznesu, inwestorów, turystów i gości oraz mieszkańców).</p> <p>2.7.8. Stała współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami.</p>
2.8. Zwiększona atrakcyjność inwestycyjnej powiatu kieleckiego.	<p>2.8.1. Stała promocja atrakcyjności inwestycyjnej powiatu kieleckiego w mediach.</p> <p>2.8.2. Rozwijanie współpracy z gminami Powiatu w zakresie zwiększania atrakcyjności Powiatu dla inwestorów.</p>

Źródło: opracowanie własne

II.3.3. Drzewo celów i kierunków działań w obszarze infrastruktura, środowisko i przestrzeni

Tabela 5. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze infrastruktura, środowisko i przestrzeni

Cel strategiczny	
3. Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.	
Cele szczegółowe i kierunki działań	
Zakres obszaru: Infrastruktura drogowa Powiatu	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.1. Poprawa standardu dróg powiatowych.	<p>3.1.1. Utrzymanie w należytym stanie technicznym i ochrona ciągów drogowych.</p> <p>3.1.2. Rozbudowa, przebudowa, budowa i remont powiatowych ciągów drogowych (w tym chodników, oznakowania, przepustów drogowych).</p> <p>3.1.3. Rozbudowa, przebudowa, budowa i remont przejść dla pieszych (sygnalizacja, oznakowanie, oświetlenie przejść).</p> <p>3.1.4. Rozbudowa, przebudowa, budowa i remont obiektów mostowych w ciągu dróg powiatowych.</p> <p>3.1.5. Weryfikacja poprawności i czytelności oznakowania w pasie drogowym ułatwiającego korzystanie z dróg i zwiększającego bezpieczeństwo uczestników ruchu na drogach powiatowych.</p> <p>3.1.6. Dalsze porządkowanie ewidencji dróg (uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości pod drogami) oraz poszerzanie pasów drogowych do parametrów wymaganych przepisami.</p>

3.2. Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach.	3.2.1. Podejmowanie współpracy w zakresie podniesienia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego i utrzymania dróg, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc newralgicznych dla bezpieczeństwa na terenie Powiatu.
3.3. Rozwinięta sieć ścieżek pieszo-rowerowych na terenie Powiatu.	3.3.1. Budowanie ścieżek pieszo-rowerowych wraz z infrastrukturą punkową (miejsca postojowo-przesiadkowe). 3.3.2. Współpraca z samorządami Powiatu w zakresie rozwijania zintegrowanej sieci ścieżek pieszo-rowerowych.
Zakres obszaru: Gospodarka nieruchomościami	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
3.4. Poprawa standardu i dostępności powiatowych obiektów użyteczności publicznej oraz obniżenie energochłonności obiektów i infrastruktury towarzyszącej.	3.4.1. Podejmowanie działań na rzecz termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. 3.4.2. Poprawa jakości infrastruktury obiektów użyteczności publicznej. 3.4.3. Podnoszenie standardu powiatowych obiektów edukacyjnych i stałe unowocześnianie ich wyposażenia. 3.4.4. Dostosowywanie obiektów i terenów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczonych możliwościach ruchowych.
3.5. Racjonalne i sprawne zarządzanie nieruchomościami w Powiecie.	3.5.1. Modernizacja zasobu ewidencji nieruchomości. 3.5.2. Cyfryzacja i upowszechnianie dostępu do zasobów ewidencyjnych nieruchomości. 3.5.3. Promocja terenów będących w dyspozycji starostwa powiatowego celem ich zagospodarowania. 3.5.4. Odpowiednie zagospodarowanie terenów będących w dyspozycji starostwa powiatowego w powiązaniu z MPZP w gminach.
3.6. Zwiększenie stopnia wykorzystania OZE w budynkach użyteczności publicznej.	3.6.1. Wykorzystanie OZE w obiektach użyteczności publicznej. 3.6.2. Wykorzystanie OZE w przestrzeniach publicznych.
Cel strategiczny	
4. Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.	
Cele szczegółowe i kierunki działań	
Zakres obszaru: Transport zbiorowy	
Cele szczegółowe	Kierunki działań

4.1. Poprawa dostępności przestrzennej i czasowej transportu zbiorowego.	4.1.1. Prowadzenie działań na rzecz wsparcia rozwoju transportu zbiorowego na terenie Powiatu. 4.1.2. Wspieranie działań na rzecz zorganizowania transportu dla osób z niepełnosprawnościami. 4.1.3. Zmniejszenie wykluczenia z transportu zbiorowego części zamieszkałych terenów powiatu. 4.1.4. Zapobieganie wykluczeniu komunikacyjnemu w powiecie - likwidacja obszarów wykluczonych komunikacyjnie. 4.1.5. Dofinansowanie nierentownych linii autobusowych poprzez pozyskanie środków finansowych z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych. 4.1.6. Wsparcie działań w zakresie monitorowania przewoźników w zakresie przestrzegania rozkładów jazdy (eliminowanie nieprzestrzegania rozkładów jazdy). 4.1.7. Dostosowanie rozkładów jazdy i tras do potrzeb lokalnej społeczności. 4.1.8. Wspieranie działań na rzecz dostępności do kolejowego transportu pasażerskiego.
Cel strategiczny 5. Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.	
Cele szczegółowe i kierunki działań	
Zakres obszaru: Ochrona środowiska i przyrody	
Cele szczegółowe	Kierunki działań
5.1. Poprawa stanu jakości środowiska.	5.1.1. Wzrost populacji owadów zapylających poprzez nasadzenie drzew i krzewów miododajnych. 5.1.2. Monitoring stanu jakości powietrza. 5.1.3. Wymiana źródeł energii ciepła w jednostkach powiatowych na ekologiczne urządzenia grzewcze. 5.1.4. Współpraca z samorządami i instytucjami w obszarze inicjatyw związanych z gospodarką wodną. 5.1.5. Współpraca z gminami w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest . 5.1.6. Monitoring osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.
5.2. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.	5.2.1. Prowadzenie kampanii edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska i dziedzictwa geologicznego. 5.2.2. Upowszechnianie dziedzictwa geologicznego. 5.2.3. Wspieranie działalności organizacji i podmiotów zajmujących się ochroną środowiska i przyrody.

Źródło: opracowanie własne

II.4. Kluczowe projekty Strategii

Poniżej w tabeli przedstawione kluczowe projekty odrębnie dla każdego z trzech obszarów Strategii.

Tabela 6. Lista kluczowych projektów Strategii

Lista kluczowych projektów w obszarze rozwoju społecznego	
SKP.1.	Wsparcie i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu.
SKP.2.	Integracja środowisk senioralnych.
SKP.3.	Uzupełnienie infrastruktury i wyposażenia w powiatowych obiektach użyteczności publicznej umożliwiającej pełny dostęp do nich.
SKP.4.	Sukcesywne tworzenie nowoczesnej bazy edukacyjnej.
SKP.5.	Rozwój infrastruktury teleinformatycznej w szczególności do komunikacji z pacjentami.
SKP.6.	Unowocześnianie aparatury medycznej w placówkach ochrony zdrowia.
SKP.7.	Wprowadzenie stypendiów dla studentów uczelni medycznych w zamian za pracę w powiatowych jednostkach ochrony zdrowia.
SKP.8.	Rozbudowa, przebudowa, budowa, modernizacja i doposażenie powiatowych jednostek ochrony zdrowia.
SKP.9.	Zakup specjalistycznej aparatury diagnostycznej do powiatowych jednostek ochrony zdrowia.
SKP.10.	Powiat Kielecki przyjazny dla mieszkańców w ograniczaniu skutków niepełnosprawności.
SKP.11.	Organizowanie i prowadzenie poradnictwa i terapii dla on i rodzin samodzielnie przez PCPR bądź zlecenie zadania organizacjom pozarządowym.
SKP.12.	Tworzenie i/lub wspieranie powoływania wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego na terenie powiatu kieleckiego.
SKP.13.	Realizacja programów dostępności poprzez pozyskiwanie środków zewnętrznych np.: Dostępny Samorząd.
SKP.14.	Zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych do organizacji przewozów z projektów PFRON i Unijnych
SKP.15.	Szkolenia ukierunkowane na potrzeby osób niepełnosprawnych.
SKP.16.	Wyposażanie baz turystycznych z dostosowaniem do potrzeb klientów.
SKP.17.	Poprawianie jakości baz turystycznych poprzez rewitalizację i remonty.
SKP.18.	Realizacja zadań ze środków PFRON oraz UE np.: Aktywny Samorząd, Program Wyrównywania Różnic Między Regionami.
SKP.19.	Asystent osoby niepełnosprawnej lub asystent osobisty osoby niepełnosprawnej.
SKP.20.	Organizowanie różnych form opieki wytchnieniowej dla otoczenia osób niepełnosprawnych.
SKP.21.	Szkolenia i doszkalanie kadry pomocy społecznej.
SKP.22.	Realizacja projektów zdrowotnych dla pracowników pomocy społecznej.
SKP.23.	Tworzenie, utrzymanie i rozwój mieszkań chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
SKP.24.	Powołanie zespołu interwencji kryzysowej i poszerzanie zakresu jego działania.
SKP.25.	Przygotowanie i wydawanie publikacji (informatory, broszur, ulotek itp.) dla osób z niepełnosprawnościami i ich otoczenia.

- SKP.26. Publikacje przygotowane w formie papierowej oraz elektronicznej dostosowane do rodzaju niepełnosprawności.
- SKP.27. Upowszechnianie informacji w zakresie praw i uprawnień osób z niepełnosprawnościami poprzez strony internetowe, zorganizowane punkty w gminach i stowarzyszeniach, a także uczestnictwo w spotkaniach ze środowiskiem osób z niepełnosprawnościami i udzielanie informacji o ich prawach i uprawnieniach.
- SKP.28. Rozbudowa pawilonu pod potrzeby WTZ w Zgórsku.
- SKP.29. Modernizacja, remonty i rozbudowa domów pomocy społecznej.
- SKP.30. Poprawa ilości i jakości bazy sportowej przy szkołach powiatowych.
- SKP.31. Uruchomienie dostępu do stypendiów sportowych.
- SKP.32. Prowadzenie akcji profilaktycznych w zakresie bezpieczeństwa
- SKP.33. Ogólnodostępne defibrylatory AED (w jednostkach powiatowych) i prowadzenia instruktaży z ich użycia.
- SKP.34. Wspieranie pracodawców, w ramach zatrudniania pracowników (m.in. spotkania, konferencje).
- SKP.35. Organizacja wydarzeń promujących dziedzictwo kulturowe.

Lista kluczowych projektów w obszarze gospodarka

- GKP.1. Udzielanie wsparcia finansowego dla osób planujących założyć działalność gospodarczą.
- GKP.2. Odnawianie oznakowania z modernizacją szlaków rowerowych.
- GKP.3. Promocja potencjału turystycznego poprzez tworzenie materiałów informacyjnych, ogólnie dostępnych.
- GKP.4. Opracowywanie planów urządzania lasu.
- GKP.5. Wykorzystanie Krajowego Funduszu Szkoleniowego do finansowania w ramach pakietu projektów takich kierunków działań jak:
- 1.5.2. Wspieranie rozwoju kadry nauczającej w edukacji zawodowej, w tym specjalistycznej,
 - 1.5.3. Wspieranie kształcenia ustawicznego pracowników przedsiębiorstw,
 - 1.5.5. Dostosowywanie kwalifikacji kadr przedsiębiorstw do wymagań lokalnego rynku pracy.
- GKP.6. Organizacja staży oraz innych form aktywizujących zawodowo bezrobotnych na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. oraz odpowiednich Rozporządzeń.
- GKP.7. Wspieranie zatrudnienia poprzez realizację projektów systemowych, konkursowych i programów specjalnych oraz inne instrumenty rynku pracy.
- GKP.8. Wydanie informatora w formie cyfrowej i papierowej o powiecie kieleckim wraz z mapką prezentującą atrakcje kulturowe i przyrodnicze oraz szlaki rowerowe i piesze.

Lista kluczowych projektów w obszarze infrastruktura, środowisko i przestrzeni

- IKP.1. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0283T Jaworznia - Łaziska
- IKP.2. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0292T Podgród - Ćmińsk polegająca na budowie chodnika wraz z odwodnieniem - ul. Wykień w miejscowości Ćmińsk, Gmina Miedziana Góra

- IKP.3. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0324T Czaplów - Huta Nowa - Huta Stara - Św. Krzyż wraz z przebudową skrzyżowania z DW753
- IKP.4. Przebudowa drogi powiatowej nr 0334T na odcinku Daleszyce – Napęków.
- IKP.5. Rozbudowa drogi powiatowej 0338T na odcinku Czyżów - Wola Wąkopna na terenie Gminy Raków
- IKP.6. Przebudowa dróg powiatowych nr 0368T i nr 0371T w miejscowości Bilcza
- IKP.7. Przebudowa drogi powiatowej nr 0372T w msc. Suków Borki wraz z budową chodnika
- IKP.8. Przebudowa drogi powiatowej nr 0450T Stąporków – Mniów – Ruda Strawczyńska polegająca na budowie chodnika w msc. Mniów, ul. Gajowa
- IKP.9. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0450T w msc. Ruda Strawczyńska, Gmina Strawczyn
- IKP.10. Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej nr 0282T w miejscowości Rykoszyn
- IKP.11. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0300T na odcinku Bartków-Samsonów
- IKP.12. Przebudowa drogi powiatowej nr 0707T na odcinku Jeleniów-Piórków
- IKP.13. Rozbudowa drogi powiatowej Nr 0318T w msc. Bęczków - Gościńiec
- IKP.14. Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 0389T w msc. Drochów Górny
- IKP.15. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0369T na odcinku Łabędziów-skrzyżowanie z drogą 0353T w msc. Radomice
- IKP.16. Budowa chodnika dla pieszych wzdłuż drogi powiatowej nr 0487T w msc. Oblęgorek
- IKP.17. Budowa chodnika i przebudowa drogi powiatowej nr 0306T w msc. Zachełmie
- IKP.18. Przebudowa drogi powiatowej nr 0384T wraz z budową chodnika w miejscowości Nida od km: 4+054 do km: 5+000
- IKP.19. Przebudowa drogi powiatowej nr 0337T Makoszyn - Widełki - Nowa Huta od km: 0+000 do km: 2+175
- IKP.20. Przebudowa drogi powiatowej nr 0492T w msc. Strawczyn ul. Spacerowa oraz ul. Kościelna w msc. Promnik
- IKP.21. Poprawa komunikacji i bezpieczeństwa na drodze powiatowej nr 0488T ul. Wolna w msc. Promnik, Gmina Strawczyn
- IKP.22. Rozbudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 0329T z drogą powiatową nr 0332T w Daleszycach
- IKP.23. Przebudowa drogi powiatowej nr 0328T w msc. Mójcza i Suków wraz z budową chodnika oraz oświetlenia ulicznego
- IKP.24. Przebudowa drogi powiatowej nr 0469T wraz z budową chodnika przez wieś Malmurzyn, Piaski , Stachura oraz przebudową skrzyżowania z drogą powiatową 0488T – etap II
- IKP.25. Budowa chodnika i przebudowa drogi powiatowej nr 0299T w msc. Chrusty
- IKP.26. Przebudowa drogi powiatowej nr 0286T wraz z budową chodnika w m. Przyjmo, Bobrza na odcinku od km: 0+000 do km: 2+640
- IKP.27. Przebudowa drogi powiatowej nr 0022T na odcinku Lubania - Życiny
- IKP.28. Udzielanie dotacji gminom na zakup drzew i krzewów miododajnych
- IKP.29. Instalacja czujników jakości powietrza.
- IKP.30. Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla Siebie”.
- IKP.31. Przebudowa drogi powiatowej nr 0484T w msc. Gnieździska.
- IKP.32. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0402T w msc. Lasocin.
- IKP.33. Przebudowa drogi powiatowej nr 0482T w msc. Józefina i Olszówka.
- IKP.34. Przebudowa drogi powiatowej nr 0405T w msc. Sarbice Pierwsze oraz Dobrzeszów.

- IKP.35. Przebudowa drogi powiatowej 0485T na odcinku Snochowice – Korczyn.
- IKP.36. Przebudowa drogi powiatowej nr 0332T na odcinku Daleszyce – Borków.
- IKP.37. Rozbudowa skrzyżowania obok Domu Ludowego w Daleszycach.
- IKP.38. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0372T w msc. Suków.
- IKP.39. Rozbudowa drogi powiatowej nr 0373T w msc. Suków ul. Dymińska.
- IKP.40. Budowa chodnika dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 0332T w msc. Słopiec.
- IKP.41. Przebudowa drogi powiatowej starodroże DW 764 w msc. Niwy.
- IKP.42. Przebudowa mostu w ciągu drogi powiatowej nr 0331T w msc. Niestachów.

Źródło: opracowanie własne

II.5. Ocena zgodności strategii z dokumentami zewnętrznymi

Analiza spójności Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego na lata do roku 2030 jest bardzo ważna, ponieważ pozwoli korzystać z efektów synergii wynikającej z uczestnictwa w programowaniu i realizacji zamierzeń w kooperacji z otoczeniem regionalnym. Niniejszy rozdział prezentuje analizę spójności Strategii Rozwoju Powiatu do roku 2030 z dokumentami: **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**, Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ oraz projektem Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030+ w kierunku smart city.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Długookresowa Strategia Kraju to dokument, który określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

W dokumencie wyodrębniono 3 obszary, którym przypisano cele strategiczne i operacyjne:

1. Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacji)
2. Obszar strategiczny: Zrównoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji)
3. Obszar strategiczny: Efektywność i sprawność państwa

Do obszaru Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacji) przypisano cztery cele strategiczne i 7 operacyjnych:

- **Cel strategiczny I: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna.**
- **Cel 1** - Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.
- **Cel 2** - Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.
- **Cel 3** - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.
- **Cel 4** - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki.
- **Cel strategiczny II: Polska Cyfrowa.**
- **Cel 5** – Stworzenie Polski Cyfrowej.
- **Cel strategiczny III Kapitał Ludzki.**
- **Cel 6** - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.
- **Cel strategiczny IV: Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko.**
- **Cel 7** – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.

Do obszaru Zrównoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) przypisano dwa cele strategiczne i 2 cele operacyjne:

- **Cel strategiczny I: Rozwój regionalny.**
- **Cel 8** - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
- **Cel strategiczny II Transport.**
- **Cel 9** - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Do obszaru Efektywność i sprawność państwa przypisano dwa cele strategiczne i 2 cele operacyjne.

- **Cel strategiczny I: Sprawne Państwo.**
- Cel 10 – Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej.
- **Cel strategiczny II: Kapitał Społeczny.**
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Tabela 7. Analiza spójności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 strategicznych z celami dokumentu Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego na lata do roku 2030
<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Cel strategiczny I: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. Cel 1 – Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji. Cel 2 – Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym.</p>	<p>Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p>
<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Cel strategiczny I: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.</p>	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.</p>
<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Cel strategiczny I: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna. Cel 4 – Wzrost wydajności i konkurencyjności.</p>	<p>Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p>
<p>Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej.</p>	<p>Nie dotyczy.</p>
<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Cel strategiczny III Kapitał Ludzki. Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.</p>	<p>Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p>

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego na lata do roku 2030
<p>Obszar strategiczny: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Cel strategiczny IV: Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.</p>	<p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.</p>
<p>Obszar strategiczny: Zrównoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski. Cel strategiczny I: Rozwój regionalny. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.</p>	<p>Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p>
<p>Obszar strategiczny: Zrównoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski. Cel strategiczny II Transport. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.</p>	<p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu. Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p>
<p>Obszar strategiczny: Efektywność i sprawność państwa. Cel strategiczny I: Sprawne Państwo. Cel 10 – Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej.</p>	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.</p>
<p>Obszar strategiczny: Efektywność i sprawność państwa. Cel strategiczny II: Kapitał Społeczny. Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.</p>

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne i operacyjne z projektu „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju” pokrywają się z celami strategicznymi Strategii Powiatu Kieleckiego, a zapisy określone w obu dokumentach strategicznych w dużej mierze są komplementarne.

Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.).

Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

W ramach Strategii wyodrębniono trzy cele szczegółowe. W ich ramach zdefiniowano obszary i cele operacyjne:

1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.

Obszar I: Reindustrializacja.

- **Cel :** Wzrost zdolności przemysłu do sprostania globalnej konkurencji.

Obszar II: Rozwój innowacyjnych firm.

- **Cel:** Zwiększenie innowacyjności przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.

Obszar III : Małe i średnie przedsiębiorstwa.

- **Cel:** Przemiany strukturalne sektora.
- **Cel:** Nowe Formy działania i współpracy.
- **Cel :** Nowoczesne instrumenty wsparcia.

Obszar IV: Kapitał dla rozwoju.

- **Cel:** Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych.

Obszar V: Ekspansja zagraniczna.

- **Cel:** Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.
- **Cel:** Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.

2. Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

Obszar I: Spójność społeczna.

- **Cel:** Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Obszar II: Rozwój zrównoważony terytorialnie.

- **Cel:** Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów.
- **Cel:** Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe.
- **Cel:** Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.

3. Cel Szczegółowy III: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Obszar I: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.

- **Cel:** Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.

Obszar II: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.

- **Cel:** Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców.
- **Cel:** Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Obszar III: E-państwo.

- **Cel:** Cyfrowe państwo usługowe.

Obszar IV: Finanse publiczne.

- **Cel:** Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne.

Obszar V: Efektywność wykorzystania środków UE.

- **Cel:** Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Tabela 8. Analiza spójności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 z celami Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.

Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego na lata do roku 2030
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.	Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.
Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego. Obszar gospodarczy. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu. Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu. Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu. Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.
Cel Szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.	Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.

Źródło: opracowanie własne

Analiza spójności dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 ze Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) wykazała, że są one w pełni komplementarne w zakresie obszarów działań i celów szczegółowych i strategicznych.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030⁺.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030⁺ jest najważniejszym dokumentem strategicznym w województwie, gdyż wyznacza cele strategiczne, cele operacyjne i kluczowe kierunki działań realizowane na terenie województwa. Dokument ten został przyjęty w dniu 28.09.2020 r. przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r.

Strategia rozwoju województwa jest dokumentem własnym samorządu wojewódzkiego, dzięki czemu organizowanie zadań można uznać za racjonalne. Ważną cechą strategii rozwoju województwa jest jej walor informacyjny. Poprzez dokument strategiczny społeczeństwo, podmioty gospodarcze i instytucje są informowane o celach rozwojowych przyjętych przez samorządowe władze regionu. Podstawą strategii rozwoju województwa jest założenie maksymalnego wykorzystania rozeznaczonych wewnętrznych zasobów oraz potencjału miejscowych podmiotów oraz korzyści usytuowania geograficznego.

W Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego zostały sformułowane obszary tematyczne:

- Obszar tematyczny: Gospodarka.
- Obszar tematyczny: Środowisko.
- Obszar tematyczny: Demografia.

Ponadto w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego określony również obszar horyzontalny, tj. sprawne zarządzanie regionem. Celem obszaru jest wzmocnienie terytorialnej spójności województwa świętokrzyskiego.

Tabela 9. Analiza spójności celów strategicznych ze Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030⁺ z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030 ⁺	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030
CEL STRATEGICZNY 1. INTELIGENTNA GOSPODARKA I AKTYWNI LUDZIE.	Obszar gospodarka. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.
CEL STRATEGICZNY 2. PRZYJAZNY DLA ŚRODOWISKA I CZYSTY REGION.	Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu. Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu. Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030 ⁺	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030
CEL STRATEGICZNY 3. WSPÓLNOTA I BEZPIECZNA PRZESTRZEŃ, KTÓRE ŁĄCZĄ LUDZI.	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.</p> <p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p>
CEL 4. HORYZONTALNY SPRAWNE ZARZĄDZANIE REGIONEM.	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego</p> <p>Obszar gospodarka. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p> <p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.</p>

Źródło: opracowanie własne

Natomiast w Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego zostały określone 3 obszary: gospodarczy, społeczny oraz infrastruktury, środowiska i przestrzeni, w których sformułowane zostały cele strategiczne z przypisanymi do nich celami szczegółowymi, kierunkami działań oraz kluczowymi projektami. Ww. cele Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego wpisują się w obszary określone w Strategii Rozwoju Województwa. Ponadto zapisy określone w obu dokumentach strategicznych w dużej mierze są komplementarne.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030⁺ w kierunku smart city.

Z uwagi na silny efekty synergii pomiędzy powiatem kieleckim a Miastem Kielce niezbędne jest sprawdzenie spójności kluczowych dokumentów strategicznych dla obu jednostek samorządowych. W projekcie Strategii Miasta Kielce określonych zostało 6 obszarów wyzwań:

- Gospodarka.
- Społeczeństwo.
- Infrastruktura i transport.
- Ład przestrzenny.
- Środowisko,
- Sprawność instytucjonalna.

Ponadto zostały zdefiniowane 4 cele strategiczne:

1. Miasto dla każdego,

2. Miasto sprawne i aktywne,
3. Miasto rozwijające się,
4. Miasto, w którym chce się żyć,

do których zdefiniowane zostały cele operacyjne oraz kierunki działań.

Cele strategiczne w projekcie Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030⁺ w kierunku smart city został zdefiniowane w taki sposób, że swoim zakresem obejmują więcej niż jeden obszar wyzwań.

Natomiast w Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego zostały określone 3 obszary: gospodarczy, społeczny oraz infrastruktury, środowiska i przestrzeni, w których sformułowane zostały cele strategiczne z przypisanymi do nich celami szczegółowymi, kierunkami działań oraz kluczowymi projektami.

Tabela 10. Analiza spójności celów strategicznych ze projektu Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030⁺ w kierunku smart city z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030

Projekt Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030 ⁺ w kierunku smart city	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030
Cel strategiczny 1. Miasto dla każdego	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego</p> <p>Obszar gospodarka. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p> <p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.</p>
Cel strategiczny 2. Miasto sprawne i aktywne.	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego</p> <p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.</p>
Cel strategiczny 3. Miasto rozwijające się.	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego</p> <p>Obszar gospodarka.</p>

	Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.
Cel strategiczny 4. Miasto, w którym chce się żyć.	<p>Obszar społeczny. Cel strategiczny 1: Poprawa warunków i komfortu życia oraz pracy mieszkańców powiatu kieleckiego.</p> <p>Obszar gospodarka. Cel strategiczny 2: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Powiatu.</p> <p>Obszar infrastruktury, środowiska i przestrzeni. Cel strategiczny 3: Dobry stan utrzymania infrastruktury technicznej liniowej i punktowej Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 4: Lepsza dostępność komunikacyjna obszarów zamieszkałych oraz ważnych gospodarczo na terenie Powiatu.</p> <p>Cel strategiczny 5: Utrzymany dobry stan zachowania środowiska.</p>

Źródło: opracowanie własne

Obszary wyzwań z projektu Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030⁺ w kierunku smart city pokrywają się z obszarami Strategii Powiatu Kieleckiego. Również cele Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego wpisują się w obszary określone w projekcie Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030⁺ w kierunku smart city. Ponadto zapisy określone w obu dokumentach strategicznych w dużej mierze są komplementarne.

III. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU POWIATU

III.1. Zarządzanie wdrożeniem Strategii

1. Założenia ogólne Strategii

W pracach nad opracowaniem Strategii przyjęto następujące kluczowe założenia/zasady:

- 1) Zachowanie szansy na realizację potrzeb przyszłych pokoleń.
- 2) Poszanowanie dla ograniczoności zasobów.
- 3) Harmonizowanie wszystkich celów rozwoju - ekologicznych, społecznych i ekonomicznych.
- 4) Długookresowe analizowanie, planowanie i realizacja celów rozwoju.

2. Założenia systemu wdrożenia Strategii

Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 powstała z udziałem głównych interesariuszy Powiatu. Dokument wyznacza strategiczne i szczegółowe cele rozwoju Powiatu i ma nadrzędne znaczenie w stosunku do pozostałych dokumentów niższego rzędu. Podstawą systemu wdrożenia Strategii jest powiązanie dokumentu Strategii z pozostałymi dokumentami kierunkowymi (strategie i programy branżowe i sektorowe) Powiatu. System wdrażania Strategii należy rozpatrywać na trzech poziomach: organizacyjnym, merytorycznym i społecznym.

Na poziomie organizacyjnym główne zadania Strategii będą realizowane przez władze samorządu powiatowego, samorządowe instytucje publiczne, sektor prywatny oraz pozarządowy.

Zarządzanie strategiczne jest koordynowane przez Starostwo Powiatowe. Jednostką odpowiedzialną za przygotowanie projektu Strategii, jej aktualizację i interpretację jest Wydział Strategii i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Kielcach, który będzie pełnił funkcję głównego koordynatora wdrażania Strategii.

Wdrożenie strategii jest zależne od opracowania konkretnych programów i projektów przygotowanych w odpowiedzi na zdefiniowane w dokumencie cele i zadania. Ich przygotowanie, a następnie realizacja odbywać się będzie na podstawie decyzji podejmowanych przez ZARZĄD POWIATU lub osoby/jednostki upoważnione.

Do realizacji Strategii niezbędne będzie podejmowanie działań:

- Samodzielnych przez Starostwo i jednostki podległe, inne instytucje publiczne, podmioty sektora prywatnego i organizacje pozarządowe.
- Przez gminy powiatu kieleckiego.
- Indywidualnych przez nieformalne grupy i środowiska.
- Wspólnych z udziałem partnerów z różnych sektorów: publicznego, prywatnego i pozarządowego.

W okresie wdrażania Strategii władze Powiatu będą występowały w różnych rolach, w tym jako:

- Bezpośredni samodzielny realizator zadań.
- Inicjator działań.
- Uczestnik działań podejmowanych wspólnie z innymi partnerami instytucjonalnymi i społecznymi.
- Wspierający organizacyjnie, technicznie i finansowo działania podejmowane przez partnerów instytucjonalnych i społecznych.

Poziom merytoryczny

Zarządzanie strategiczne na poziomie merytorycznym będzie prowadzone poprzez monitoring wartości wskaźników przypisanych do celów strategicznych i szczegółowych, które bezpośrednio będą określały poziom osiągnięcia przyjętych celów. W ramach ewaluacji efekty Strategii będą powiązane również z korzyściami społecznymi i gospodarczymi.

Dane do wskaźników realizacji Strategii będą pozyskiwane z następujących źródeł:

- Dane gromadzone w wydziałach merytorycznych i jednostkach organizacyjnych podległych Starostwu.
- Budżet zadaniowy.
- Sprawozdawczość budżetowa.
- Kontrola zarządcza.
- Inne podmioty uczestniczące w realizacji zadań.
- dostępne statystyki publiczne.

Poziom społeczny

Na poziomie społecznym należy uwzględnić elementy upowszechniania informacji na temat aktualnego poziomu realizacji Strategii. W opracowaniu dokumentu Strategii uczestniczyli również przedstawiciele instytucji spoza jednostek Starostwa. W związku z tym, liderzy

społeczni powinni także uczestniczyć w kolejnych aktualizacjach dokumentu. Aby skutecznie przeprowadzić proces upowszechniania Strategii, dokument Strategii oraz raporty monitoringu i ewaluacji powinny być udostępnione na stronach internetowych Starostwa Powiatowego w Kielcach. Upowszechnianie Strategii oraz rezultatów jej wdrażania będzie odbywało się także m. in. poprzez wykorzystanie mediów lokalnych.

Planowanie i wdrażanie Strategii w dialogu z interesariuszami pozwala na skuteczne wpływanie na długookresowe procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze i przestrzenne. Umożliwia zarządzanie rozwojem Powiatu w kolejnych latach ponad występującymi w środowisku lokalnym naturalnymi rozbieżnościami interesów, co będzie ważnym czynnikiem wzmacniającym kapitał społeczny Powiatu.

III.2. System monitorowania i ewaluacji Strategii

1. Wprowadzenie

Przedmiotem monitoringu jest interwencja publiczna wynikająca ze Strategii i jej efekty, zaś ewaluacja obejmuje dodatkowo również kontekst społeczno-gospodarczy w ocenie tych efektów. Celem przeprowadzania monitoringu jest pozyskanie danych odnośnie poziomu realizacji celów Strategii oraz dokonywanie niezbędnych korekt w procesie wdrażania interwencji. W przypadku ewaluacji celem jest formułowanie wniosków i rekomendacji mogących posłużyć udoskonalaniu zarówno obecnych, jak i przyszłych działań i interwencji. Ewaluacja dostarcza informacji potrzebnych do rozwiązywania problemów, które nie mogą zostać zdiagnozowane jedynie w oparciu o monitoring⁴.

Ewaluacja to obiektywna ocena rezultatów wdrażania Strategii, która powinna dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji, wykorzystywanych w procesie decyzyjnym.

Celem systemu monitorowania i ewaluacji jest:

- Ocenianie skuteczności Strategii.
- Wczesne ostrzeżenie przed zagrożeniami.
- Dostarczenie informacji niezbędnych do podjęcia decyzji o aktualizacji całej Strategii lub niektórych jej części.

Zakres monitorowania i ewaluacji obejmuje:

- Realizację Strategii.
- Pozyskiwanie informacji do wskaźników oceniających stopień osiągnięcia założonych w Strategii celów.
- Czynniki rozwojowe wewnętrzne dotyczące Powiatu i zewnętrzne występujące w otoczeniu Powiatu, które w istotny sposób wpłynęły na dotychczasową realizację Strategii i wpływają na ewentualną potrzebę jej aktualizacji.

⁴ Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E. (2012) Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, MRR, Warszawa.

System składa się z dwóch podsystemów:

- **Monitoringu:** obejmującego zbieranie i selekcjonowanie informacji, wskazanie jednostek odpowiedzialnych za pozyskiwanie, gromadzenie, przechowywanie i przetwarzanie informacji niezbędnych do wyliczania wskaźników monitoringu. Monitoring realizacji poszczególnych celów Strategii odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki.
- **Ewaluacji:** obejmującej ocenę i interpretację zgromadzonych w podsystemie monitoringu danych. Sprawnie funkcjonujący i odpowiednio zaplanowany monitoring jest podstawowym warunkiem pozyskania rzetelnych danych umożliwiających dokonanie ewaluacji Strategii. Dla prowadzonej oceny wykorzystana zostanie ewaluacja *on-going*⁵.

2. Monitoring Strategii

Monitoring będzie polegał na prowadzeniu w sposób ciągły obserwacji procesu realizacji Strategii, w tym rezultatów jakie ona przynosi i będzie ważnym elementem zarządzania rozwojem Powiatu.

Sposób prowadzenia monitoringu

Podsystem monitoringu określa:

1) Źródła, częstotliwość pozyskiwania informacji.

Niezbędne jest wykorzystywanie różnych **źródeł informacji**. Część informacji będzie pozyskiwana z istniejących systemów monitoringu i wyspecjalizowanych instytucji, w tym GUS. Zasadne będzie także zorganizowanie pozyskiwania informacji z innych instytucji. Pozyskiwanie danych dla potrzeb monitoringu celów Strategii będzie dokonywane corocznie.

2) Sposób gromadzenia, przetwarzania, porządkowania i przechowywania informacji.

Gromadzenie, weryfikacja oraz przetwarzanie i przechowywanie danych dla potrzeb monitoringu będzie dokonywane przez jednostki organizacyjne Starostwa odpowiedzialne za prowadzenie monitoringu dla poszczególnych celów Strategii. Jednostki odpowiedzialne będą wykorzystywały jako źródła informacji cyklicznie przygotowywane w Urzędzie oraz jednostkach podległych dane sprawozdawcze odpowiednio do potrzeb przyjętych wskaźników. W przypadku wskaźników, dla których Starostwo nie będzie dysponowało danymi, jednostka odpowiedzialna może pozyskać te informacje ze źródeł zewnętrznych. Opracowanie raportów z monitoringu będzie realizowane przez Wydział Strategii i Rozwoju Starostwa Powiatowego w Kielcach, który jest głównym koordynatorem wdrożenia Strategii. Poszczególne jednostki organizacyjne Starostwa będą odpowiadały za monitorowanie realizacji przypisanych im celów Strategii poprzez opracowanie raz w roku raportu obejmującego analizę wskaźników i uwarunkowań towarzyszących realizacji Strategii.

⁵ Ewaluacja *on-going* - dokonywanie okresowej, bieżącej, okresowej oceny realizacji strategii i jej wpływu na rozwój powiatu. Ocena ta, a przede wszystkim identyfikacja ewentualnych problemów, umożliwi weryfikację lub aktualizację dokumentu strategii.

Zakres raportów rocznych będzie obejmował wszystkie cele Strategii oraz wskaźniki monitorowania. Będą one wykorzystywane do bieżącego zarządzania wdrażaniem Strategii przez wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację przypisanych im zadań. Raport roczny będzie przedkładany do informacji Radzie Powiatu oraz będzie udostępniany na stronie internetowej Starostwa.

W sytuacji wystąpienia ważnych, niedających się przewidzieć okoliczności zewnętrznych o charakterze politycznym, ekonomicznym, społecznym, technologiczno-technicznym, ekologicznym (środowiskowym) i regulacyjnym (prawnym) lub okoliczności wewnętrznych, może być opracowany raport doraźny na podstawie jednorazowej decyzji Starosty. Przeglądy doraźne swoim zakresem mogą objąć wszystkie obszary ujęte w Strategii albo wybrany jeden (lub kilka) obszarów realizowanej Strategii.

Rezultatem przeglądu doraźnego będzie raport zawierający oprócz części analitycznej wnioski i rekomendacje dotyczące potrzeby i zakresu ewentualnej aktualizacji Strategii. Jednostką odpowiedzialną za opracowanie raportu z przeglądu doraźnego będzie Wydział Strategii i Rozwoju przy współpracy z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi Starostwa.

3) Zasady udostępniania informacji z monitoringu.

Dane zawarte w raportach rocznych z monitoringu będą udostępniane publicznie poprzez stronę internetową Starostwa.

Proces monitorowania obejmuje:

- Zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów Strategii.
- Określenie procedury monitorowania.
- Wyznaczenie jednostek i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie danych dla poszczególnych grup wskaźników.
- Koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Proces monitorowania i ewaluacji Strategii prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 4. Proces monitorowania i ewaluacji Strategii

Źródło: opracowanie własne

III.3. Ewaluacja Strategii

Ewaluację definiuje się jako badanie społeczno-ekonomiczne, realizowane w celu oceny jakości i efektów wdrażanej Strategii. Ocena taka dokonywana jest w oparciu o wytyczne Komisji Europejskiej, obejmujące następujące kryteria:

- **Trafność** (ang. relevance) – czy cele Strategii odpowiadają potrzebom beneficjentów (różnych grup mieszkańców, przedsiębiorców, turystów)?
- **Efektywność** (ang. efficiency) – czy działania w ramach realizacji Strategii są racjonalne z ekonomicznego punktu widzenia? Czy ponoszone koszty są proporcjonalne do osiągniętych efektów?
- **Skuteczność** (ang. effectiveness) – czy wdrażanie działań w ramach Strategii przyczynia się do realizacji założonych celów rozwoju Powiatu?
- **Użyteczność** (ang. utility) – czy realizacja Strategii przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb beneficjentów i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów? Czy beneficjenci faktycznie korzystają z efektów działań? Czy pojawiają się niepożądane, negatywne efekty uboczne realizowanych działań?
- **Trwałość** (ang. sustainability) – czy pozytywne skutki realizacji Strategii mają charakter stały? Czy efekty działań będą trwałe?

Ewaluacja będzie polegała na analizie informacji uzyskanych z systemu monitoringu. Kryterium oceny realizacji strategii będzie osiągnięty poziom wskaźników celów strategicznych Powiatu.

Badanie ewaluacyjne.

Badanie ewaluacyjne będzie prowadzone corocznie na podstawie rocznego raportu z monitoringu. Wydział Strategii i Rozwoju będzie dokonywał badanie ewaluacyjne na podstawie danych dostarczonych z podsystemu monitoringu.

Raporty z ewaluacji Strategii.

Na podstawie badań ewaluacyjnych, sporządzany będzie raport z ewaluacji Strategii. Coroczne raporty z ewaluacji będą opisywały stan realizacji Strategii w układzie narastającym. Raporty z ewaluacji będą udostępniane publicznie na stronie internetowej Starostwa.

III.4. Wskaźniki realizacji celów Strategii

Wskaźniki dla systemu monitorowania Strategii zostaną przypisane celom strategicznym i szczegółowym. Będą one przyjęte decyzją Zarządu Powiatu. Wskaźniki i dane z ich monitoringu będą mogły być również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych.

III.5. Ramy finansowe i źródła finansowania.

Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań zapisane w Strategii będą skutecznie realizowane pod warunkiem, że oprócz oddelegowania zasobów ludzkich i rzeczowych po stronie podmiotu wdrażającego oraz innych podmiotów instytucjonalnych zaangażowanych w realizację Strategii, zabezpieczone zostaną odpowiednie środki finansowe, adekwatne do zakresu zaplanowanych i realizowanych przedsięwzięć.

W związku z tym przewiduje się, że źródłami finansowania działań będą środki:

- Własne Powiatu.
- Z budżetu województwa świętokrzyskiego.
- Z budżetu Państwa.
- Z krajowych programów operacyjnych.
- Z budżetu Unii Europejskiej.
- Pochodzące z innych źródeł (środki z organizacji pozarządowych, środki prywatne, środki od innych podmiotów publicznych).

W momencie opracowania niniejszej Strategii nie były jeszcze znane ostateczne decyzje dotyczące źródeł, dostępności przedmiotowej i wysokości zewnętrznych środków finansowych. Decyzje o priorytetach w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych przez Starostwo i partnerów Strategii będą zatem podejmowane w momencie, kiedy takie decyzje zostaną ogłoszone.

Istotną będzie realizacja projektów na podstawie montażu finansowego z różnych źródeł. W tym przypadku ważne będzie wykorzystanie również środków prywatnych. Środki prywatne będą miały bardzo duże znaczenie, gdyż mogą stanowić wkład własny w ramach projektów realizowanych z programów operacyjnych lub projektów w zakresie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Ponadto przy realizacji projektów i przedsięwzięć będzie konieczne wskazanie prawdopodobieństwa jego realizacji w przypadku niezyskania finansowania zewnętrznego. W takim przypadku powinno zostać wskazane czy projekt będzie realizowany w całości, w ograniczonym zakresie, czy w ogóle nie będzie realizowany.

SPIS TABEL

Tabela 1. Analiza SWOT.....	5
Tabela 2. Trendy rozwojowe istotne dla kształtowania polityki rozwoju powiatu kieleckiego.	9
Tabela 3. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze rozwoju społecznego.....	20
Tabela 4. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze gospodarka.....	27
Tabela 5. Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań w obszarze infrastruktura, środowisko i przestrzeni.....	30
Tabela 6. Lista kluczowych projektów Strategii	33
Tabela 7. Analiza spójności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 strategicznych z celami dokumentu Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	38
Tabela 8. Analiza spójności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030 z celami Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.....	41
Tabela 9. Analiza spójności celów strategicznych ze Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030	42
Tabela 10. Analiza spójności celów strategicznych ze projektu Strategii Rozwoju Miasta Kielce 2030+ w kierunku smart city z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego do roku 2030	44

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Wyzwania rozwojowe powiatu kieleckiego.....	13
Rysunek 2. Drzewo celów i kierunków działań Strategii.....	17
Rysunek 3. Cele strategiczne Powiatu.....	19
Rysunek 4. Proces monitorowania i ewaluacji Strategii	49

Dyrektor
Wydziału Strategii i Rozwoju
Julia
Ewa Kintorska